

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení příjmů vybraných obcí ze státního rozpočtu
Evaluation of the Selected Municipalities' Revenues from the State Budget

Student:
Vedoucí diplomové práce:

PharmDr. Barbora Fabiánková
PhDr. Roman Vavrek, PhD.

Ostrava 2020

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Pharm.Dr. Barbora Fabiánková**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Zhodnocení příjmů vybraných obcí ze státního rozpočtu
Evaluation of the Selected Municipalities' Revenues from the State
Budget

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Příjmy obecních rozpočtů
 3. Analýza příjmů vybraných obcí ze státního rozpočtu
 4. Zhodnocení výsledků, návrhy a doporučení
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- MAAYTOVÁ, A., F. OCHRANA a J. PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8.
- SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.
- STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGARD. *Economics of the public sector*. New York: W. W. Norton & Company, 2015. 923 p. ISBN 978-0-393-93709-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Roman Vavrek, PhD.**

Datum zadání: 22.11.2019

Datum odevzdání: 24.04.2020

doc. Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.
vedoucí katedry

doc. Ing. Lenka Kauerová, CSc.
proděkanka pro studium
na základě pověření k jednání č.j.
VSB/19/050319/9900 ze dne 24. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 13.5.2020.....

.....
PharmDr. Barbora Fabiánková

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Příjmy obecních rozpočtů	6
2.1	Orgány obce	7
2.1.1	Zastupitelstvo obce	7
2.1.2	Rada obce.....	9
2.1.3	Starosta obce	10
2.1.4	Další orgány obce	11
2.2	Rozpočet obcí.....	12
2.2.1	Členění příjmů rozpočtu obce.....	17
2.2.2	Členění výdajů rozpočtu obce.....	21
3	Analýza a příjmů vybraných obcí ze státního rozpočtu.....	24
3.1	Zhodnocení vybraných příjmů a výdajů v obcích s 1-199 obyvateli	27
3.2	Zhodnocení vybraných příjmů a výdajů v obcích s 3000 a více obyvateli	37
3.3	Zhodnocení výsledků skupin obcí a jejich vzájemné porovnání	46
4	Zhodnocení výsledků, návrhy a doporučení	64
5	Závěr	68
	Seznam použité literatury	70
	Seznam zkratk	72

1 Úvod

Obec je základním územním samosprávným celkem. Každá obec financuje veškeré činnosti ze svého rozpočtu, jehož příjmy získává buď přerozdělením v rámci rozpočtové soustavy, případně z vlastní činnosti. Z dlouhodobého hlediska je velmi důležité zajistit soulad mezi velikostí příjmů a výdajů, aby nevznikal schodek rozpočtu, na druhou stranu je důležité zabezpečit statky a služby pro své občany.

Cílem diplomové práce je zhodnocení vybraných příjmů a výdajů obecních rozpočtů obcí okresu Šumperk. Jednotlivé obce byly seřazeny do devíti skupin dle počtu obyvatel, aby bylo možné následně porovnat jednotlivé velikostní skupiny mezi sebou. Z důvodu velkého rozsahu získaných dat byly vybrány dvě velikostní skupiny obcí, obce s 1-199 obyvateli a obce s 3000 a více obyvateli, a ty byly následně porovnány.

Teoretická část diplomové práce vychází především z odborné literatury na dané téma a z aktuálně platné legislativy. Teoretická část je rozdělena na dvě části, obsah obou částí koresponduje se zaměřením praktické části práce. První část teorie je zaměřena na definování základních pojmů týkajících se obcí a popis orgánů obce. Druhá polovina teoretické části je věnována definici rozpočtů obce, rozpočtové skladbě a členění jednotlivých příjmů a výdajů, aby bylo zřejmé, jaká část obecního rozpočtu je v praktické části diplomové práci hodnocena.

Praktická část diplomové práce je obsahem druhé a třetí kapitoly. V úvodu druhé kapitoly jsou charakterizovány vybrané příjmové a výdajové položky obecních rozpočtů (neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR, neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu, ostatní přijaté neinvestiční transfery ze SR, a další), které jsou v praktické části práce následně hodnoceny. Z portálu Monitor Ministerstva financí ČR jsou získána data jednotlivých obcí okresu Šumperk, která jsou přepočítána na 1 obyvatele, aby bylo možné jejich vzájemné porovnání. Jako hodnocené období je definováno období deseti let, konkrétně roky 2009-2018. Následně jsou obce okresu Šumperk rozděleny do devíti velikostních skupin způsobem, aby v každé skupině byl co nejpodobnější počet obcí. Požadavek homogenity skupin je velmi důležitý pro následné vzájemné porovnání jednotlivých skupin obcí. Pro velký rozsah získaných dat jsou vybrány dvě velikostní skupiny obcí, které byly ve vybraných aspektech hodnoceny. V první části druhé kapitoly je hodnocen vývoj sledovaných položek v jednotlivých obcích v čase a jsou sledovány rozdílnosti,

shody a případně charakteristické vývojové trendy mezi jednotlivými obcemi obou hodnocených skupin. V druhé části jsou následně komparativní metodou porovnány jednotlivé skupiny obcí mezi sebou. Nejprve je hodnoceno rozložení sledovaných položek v jednotlivých skupinách a následně je porovnáván i vývoj v obou skupinách v čase.

Třetí kapitola shrnuje získané výsledky druhé kapitoly a u vybraných charakteristik jsou výsledky popsány detailněji včetně vyvození závěrů a případných doporučení.

2 Příjmy obecních rozpočtů

Veřejný sektor je součástí národního hospodářství a jeho existence je způsobena selháním trhů. Ekonomika v ČR je charakterizována jako smíšená ekonomika–některé ekonomické aktivity jsou zajišťovány soukromými firmami a část zajišťuje veřejný sektor. Jedná se především o zajištění veřejných statků pro obyvatelstvo na neziskovém principu, které je zajišťováno z veřejných rozpočtů a je řízeno veřejnou správou. Veřejná správa zahrnuje státní správu, která má dominantní postavení, a samosprávu, která je k výkonu veřejné správy pověřena zákonem. Samospráva je zajištěna územní samosprávou (obce, kraje) a zájmovou samosprávou. V další části je blíže popsána pouze územní samospráva, protože obecní rozpočty sou náplní praktické části diplomové práce^{1,2}.

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem“³.

Obce jsou právnickými osobami, jejich vznik i zánik je upraven zákonem. Obec může nabývat práv a povinností, způsobilost nabývat práva a povinnosti je možné omezit pouze zákonem. Obec si své záležitosti spravuje samostatně jako svou samostatnou působnost. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, pouze v případě, kdy to vyžaduje ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem. Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou obce. Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánu obce, vykonává tento orgán jako přenesenou působnost obce. V přenesené působnosti může obec vydávat nařízení obce. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost^{4,5}.

¹ STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGRAD. Economics of the Public Sector. New York: W. W. Norton & Company, 2015, 923 p. ISBN 978-0-393-93709-1

² PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

³ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁴ HORZINKOVÁ E. a V. NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9

2.1 Orgány obce

V následující kapitole jsou popsány orgány obce. Jejich definování je důležité pro praktickou část práce, ve které jsou hodnoceny výdaje na platy a podobné a související výdaje, jejichž součástí jsou i například výdaje na odměny členů zastupitelstva obcí a krajů.

Jako orgány obce jsou označeny orgány, které jsou stanoveny zákonem. V ČR jsou tyto orgány definované zákonem o obcích, podle které je obec samostatně spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Úkolem orgánů obce je samostatně spravovat obec a vykonávat v zákonem vymezeném rozsahu státní správu. Orgány obce jsou volené-zastupitelstvo obce, výkonné-rada obce, starosta a obecní úřad, poradní a kontrolní orgány-výbory a komise^{6,7}.

2.1.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je vrcholným orgánem ve věcech samostatné působnosti obce a jejími kompetencemi jsou například:

- schvaluje program rozvoje obce,
- zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- zřizuje a ruší příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvaluje jejich zřizovací listiny,
- vydává obecně závazné vyhlášky obce,
- rozhoduje o vyhlášení místního referenda,
- navrhuje změny katastrálních území uvnitř obce, schvaluje dohody o změně hranic obce a o slučování obcí,
- určuje funkce, pro které budou členové zastupitelstva obce uvolněni,

⁵ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁶ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁷ TOMANCOVÁ, J., J. OBROVSKÝ a A. BRTOUN. Veřejná správa a finance. 1. vyd. Boskovice. Albert, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7326-162-7

- zřizuje a ruší výbory, volit jejich předsedy a členy a odvolá je z funkce,
- volí ze členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce,
- stanovuje výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce,
- zřizuje a ruší obecní policii,
- uděluje a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,
- a další.

V případě, že není zřízena rada obce, vydává zastupitelstvo obce také nařízení obce, a dále rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, pokud mu jsou předložena k rozhodnutí^{8,9}.

Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, kteří jsou zvoleni ve všeobecných, rovných a přímých volbách tajným hlasováním. Počet členů je v obci stanoveno nejpozději do 85 dnů před dnem voleb do zastupitelstva a stanovuje jej zastupitelstvo obce. Počet členů zastupitelstva obce se stanovuje s ohledem na počet obyvatel k 1.1. roku, ve kterém se konají volby do zastupitelstva obce, a velikost územního obvodu, aby korespondoval s rozsahem uvedeným v Tab. 1. V případě, že není počet členů určen, volí se stejný počet členů jako v předcházejícím volebním období. Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, minimálně jednou za 3 měsíce, zasedání svolává a řídí starosta obce^{10,11}.

⁸ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁹ TOMANCOVÁ, J., J. OBROVSKÝ a A. BRTOUN. Veřejná správa a finance. 1. vyd. Boskovice. Albert, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7326-162-7

¹⁰ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹¹ HORZINKOVÁ E. a V. NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva obce
Do 500 obyvatel	5-15
Od 500 do 3000 obyvatel	7-15
Od 3000 do 10000 obyvatel	11-25
Od 10000 do 50000 obyvatel	15-35
Od 50000 do 150000 obyvatel	25-45
Nad 150000 obyvatel	35-55

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva obce¹²

2.1.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce, v samostatné působnosti podléhá zastupitelstvu obce, v přenesené působnosti rozhoduje pouze v případě, kdy tak stanoví zákon. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění usnesení, které zastupitelstvo obce přijme. Dále rada obce zabezpečuje například¹³:

- hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,
- vydává nařízení obce,
- projednává a řeší návrhy, připomínky a podněty předložené členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce,
- stanovuje rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizuje a ruší odbory a oddělení obecního úřadu,
- na návrh tajemníka obecního úřadu jmenuje a odvolává vedoucí odborů obecního úřadu,
- zřizuje a ruší podle potřeby komise rady obce, jmenuje a odvolává z funkce jejich předsedy a členy,

¹² Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹³ PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

- kontroluje plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,
- stanovuje celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a v organizačních složkách obce,
- schvaluje účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni,
- a další¹⁴.

Rada obce je tvořena starostou, místostarostou, respektive místostarosty, a dalšími členy rady obce, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva obce. Radu obce tvoří 5-11 členů, vždy je ale počet členů lichý. Počet členů nesmí přesáhnout třetinu členů zastupitelstva obce a v obcích, ve kterých je méně než 15 členů zastupitelstva obce, se rada obce nevolí. V obcích bez rady obce vykonává pravomoc starosta. Rada obce se schází dle potřeby a její jednání jsou neveřejná¹⁵.

2.1.3 Starosta obce

Starosta obce zastupuje obec navenek, je volen zastupitelstvem obce ze svých členů, a je mu také za výkon své funkce odpovědný. Starostu zastupuje místostarosta obce v době jeho nepřítomnosti, případně v době, kdy starosta nevykonává funkci. V rámci svých pravomocí:

- jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu,
- odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok,
- pokud není v obci tajemník obecního úřadu, plní funkci zaměstnavatele a vedoucího obecního úřadu,

¹⁴ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁵ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

- může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit komisi výkon přenesené působnosti v určitých věcech,
- může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku,
- odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce,
- pokud není tajemník obecního úřadu, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v obci,
- rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce,
- plní další úkoly stanovené tímto zákonem a zvláštními zákony,
- plní obdobné úkoly jako statutární orgán zaměstnavatele podle zvláštních právních předpisů vůči uvolněným členům zastupitelstva a tajemníkovi obecního úřadu,
- svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, podepisuje spolu s ověřovateli zápis z jednání zastupitelstva obce a zápis z jednání rady obce.
- spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce^{16,17}.

2.1.4 Další orgány obce

Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarosty, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta obce, který je nadřízený tajemníkovi a zaměstnancům zařazeným do obecního úřadu. Rada obce může zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory a oddělení.

Obecní úřad je výkonným orgánem v přenesené působnosti, v rámci, které vykonává státní správu na území obce. V samostatné působnosti plní činnosti,

¹⁶ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁷ HORZINKOVÁ E. a V. NOVOTNÝ. Základy organizace veřejné správy v ČR. 2. vyd. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9

které obecnímu úřadu uloží zastupitelstvo nebo rada obce, případně pomáhá výborům v jejich činnostech^{18,19}.

Poradní a kontrolní orgány

Zastupitelstvo obce i rada obce má možnost zřizovat si své orgány, výbory a komise.

Výbory zřizuje jako iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstvo obce. Počet výborů si stanovuje zastupitelstvo, ze zákona musí být vždy zřízen finanční a kontrolní výbor, a v případě, že je v územním obvodu obce podle posledního sčítání lidu alespoň 10 % obyvatel jiné národnosti než české, musí být zřízen také výbor pro národnostní menšiny. Počet členů je lichý a předsedou výboru je člen zastupitelstva obce. Výbor plní úkoly, které mu udělí zastupitelstvo obce a poté mu předkládají svá stanoviska a návrhy^{20,21}.

Komise jsou iniciativní a poradní orgány, které může zřizovat rada obce. Komise předkládá stanoviska a náměty radě obce, které je ze své činnosti odpovědná. Starosta obce může komisi svěřit výkon státní správy, poté se stane výkonným orgánem v přenesené působnosti obce, ze které je odpovědná starostovi obce^{22,23}.

2.2 Rozpočet obcí

Soustava veřejných rozpočtů je nejdůležitější část rozpočtové soustavy každého státu. Je členěna do několika úrovní dle charakteru uspořádání daného státu. Do soustavy rozpočtů jsou zahrnuty rozpočty nadnárodní, ústřední, rozpočty územní samosprávy a rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací. V rámci územních samosprávných celků jsou sestavovány rozpočty obce a kraje.

¹⁸ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

¹⁹ TOMANCOVÁ, J., J. OBROVSKÝ a A. BRTOUN. Veřejná správa a finance. 1. vyd. Boskovice. Albert, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7326-162-7

²⁰ PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

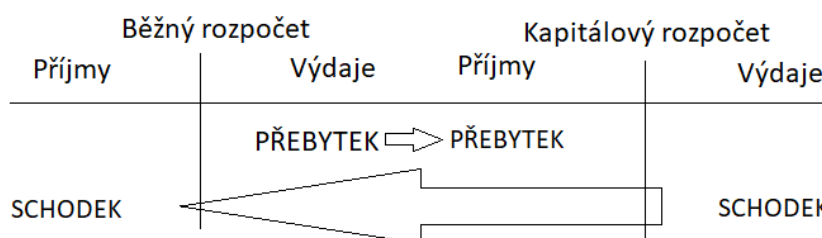
²¹ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

²² PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

²³ Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Rozpočtový rok je zpravidla shodný s kalendářním rokem a při jeho zpracování se vychází ze střednědobého výhledu^{24,25}.

Rozpočet obce je finančním plánem obce a řídí se jím financování činností obce. Jedná se o decentralizovaný peněžní fond, jehož příjmy získává na základě přerozdělení v rozpočtové soustavě, případně jsou generované vlastní činností. Rozpočet obce se standardně rozděluje na dvě části, běžný a kapitálový rozpočet. Oddělení hospodaření běžného od investičního umožňuje analyzovat směřování daňových i nedaňových příjmů, umožňuje analyzovat využívání návratných příjmů na financování investic a únosnost výše dluhové služby. Běžný rozpočet je bilancí běžných příjmů a výdajů, které se zpravidla každoročně opakují. Běžnými příjmy jsou financovány běžné provozní potřeby prostřednictvím běžných výdajů. Naopak kapitálový rozpočet zachycuje příjmy a výdaje, které jsou jednorázové a pravidelně se neopakují. Příjmy kapitálového rozpočtu jsou určeny k financování investičních potřeb, které trvají déle než jedno rozpočtové období. Vzhledem k faktu, že výdaje na investiční projekty jsou rozsáhlé, měl by kapitálový rozpočet sloužit ke kumulaci zdrojů. V případě schodku běžného rozpočtu je možné uhradit schodek přebytkem kapitálového rozpočtu, stejně jako je možné přebytek běžného rozpočtu převést do kapitálového rozpočtu^{26,27,28}.

Obrázek 1: Vztah běžného a kapitálového rozpočtu²⁹

²⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

²⁵ Zákon č. 250 ze dne 7.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

²⁶ SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

²⁷ Zákon č. 250 ze dne 7.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

²⁸ PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

²⁹ PEKOVÁ J. Veřejné finance, teorie a praxe v ČR. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 644 s. ISBN 978-80-7357-698

Rozpočet by měl být zpravidla sestaven jako vyrovnaný, v případě schválení přebytkového rozpočtu musí být některé příjmy daného roku určeny k financování v dalších letech, případně ke splácení jistiny úvěrů z předchozích let. Naopak schodkový rozpočet je možné schválit pouze v případě, že schodek bude možné uhradit finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční pomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů. Kladný zůstatek peněžních prostředků je možné převést k použití v dalším roce, případně se převede do peněžních fondů. Opačně, schodek hospodaření se hradí finančními prostředky z minulých let nebo se kryje návratnými zdroji splatnými z rozpočtu v dalších letech^{30,31}.

Struktura rozpočtu obce

Strukturu a obsah rozpočtu si obec stanovuje sama. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů požaduje pouze rozdělení jednotlivých operací podle závazné rozpočtové skladby, ale neupravuje míru podrobnosti rozpočtu: „rozpočet územního samosprávného celku a rozpočet svazku obcí se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou“³².

Rozpočtová skladba je základní předpis pro třídění příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Je základním klasifikačním a informačním klíčem pro rozpočtování a vyúčtování použití prostředků veřejných rozpočtů. Závazně člení příjmy a výdaje do jednotek třídění a řídí se jí nejenom veřejné rozpočty, ale i mimorozpočtové fondy. Jedná se o systematické třídění umožňující zabezpečit jednotnost a přehlednost struktury rozpočtů, získat analytické informace o vývoji rozpočtových příjmů a výdajů, umožňuje agregovat a sumarizovat příjmy a výdaje využitím konsolidace a tříděním příjmů a výdajů na návratné a nenávratné položky lze analyzovat hospodaření a krytí schodku rozpočtu, případně využití přebytku rozpočtu. Díky přesnému zařazení každé položky rozpočtu je možná srovnatelnost údajů mezi rozpočty. Při třídění příjmů a výdajů jsou respektovány následující požadavky:

³⁰ SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

³¹ Zákon č. 250 ze dne 7.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

³² Zákon č. 250 ze dne 7.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

- zásada jednotnosti a závaznosti třídění vyjadřuje, že rozpočtová skladba je jednotná a závazná pro všechny dotčené subjekty. Každý údaj rozpočtu by měl mít své pevně dané a jednoznačně identifikovatelné místo a dotčené subjekty nemají právo si rozpočtovou skladbu přizpůsobovat svým potřebám,
- zásada dlouhodobé stability třídění je pro rozpočty důležitá z hlediska makroekonomických analýz, pro časovou srovnatelnost rozpočtů a plnění rozpočtů a mimorozpočtových fondů,
- potřeba agregace, sumarizace s využitím principu konsolidace pro vyloučení několikanásobného počítání některých operací,
- zásada srozumitelnosti, která je dána jasně definovanými hledisky a třídí příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě podle přesně definovaných hledisek a přesně definuje jednotlivé položky,
- zásada kompatibility s mezinárodními účetními a statistickými standardy pro zajištění transparentnosti na mezinárodní úrovni s použitím co nejjednodušších převodových můstků^{33,34,35}.

Dle vyhlášky č. 323/2002 vyhláška Ministerstva financí o rozpočtové skladbě je v rozpočtové skladbě využíváno třídění:

- **odpovědnostní**-pro obce a kraje nepovinné, třídí příjmy a výdaje státního rozpočtu podle správců kapitol,
- **druhov**é-základní systém třídění, které třídí finanční operace na položky dle kritérií (inkaso/platba, návratná/nenávratná, domácí/zahraniční, povinná/dobrovolná, aktiva/pasiva, rozpočtová politika/řízení likvidity). Umožňuje propojení na účetnictví, které zachycuje tok finančních prostředků,
- **odvětvové**-třídění podle účelu použití peněžních prostředků. Třídí pouze všechny výdajové operace a u územních rozpočtů vybrané nedaňové a kapitálové příjmy,

³³ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

³⁴ TOMANCOVÁ, J., J. OBROVSKÝ a A. BRTOUN. Veřejná správa a finance. 1. vyd. Boskovice. Albert, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7326-162-7

³⁵ PAVLÁSEK V. a P. HEJDUKOVÁ. Veřejné finance a daně v České republice. 1.vyd. Plzeň: Nav, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6

- **konsolidační**-zajišťuje odstranění duplicit, které vyplývají z dotačních vazeb v rozpočtové skladbě,
- **podkladové**-třídí příjmy a výdaje z hlediska podkladu pro změnu rozpočtu,
- **prostorové**-třídí příjmy a výdaje z hlediska jejich prostorového původu,
- **nástrojové**-třídí příjmy a výdaje z hlediska původu jejich zdroje,
- **doplňkové**-třídí příjmy a výdaje z hlediska jejich příslušnosti ke zvlášť sledovaným celkům,
- **programové**-třídí výdaje z hlediska jejich příslušnosti k programům,
- **účelové**-třídí výdaje z hlediska účelu rozpočtového přesunu,
- **strukturní**-třídí příjmy a výdaje z hlediska jejich věcné podstaty,
- **transferové**-třídí příjmy a výdaje z hlediska účelů transferů a půjčených prostředků³⁶.

Pro rozpočty je nejdůležitější druhové hledisko třídění, protože je základem třídění v rozpočtové soustavě a týká se všech operací. Operace jsou utříděny do tří okruhů-příjmy, výdaje a financování. Financování má zvláštní postavení, jsou zde zahrnuty přijaté návratné finanční prostředky, které souvisí s likviditou. Jsou zde zachyceny operace zabezpečující financování schodku nebo využití přebytku hospodaření^{37,38}.

V následujících podkapitolách je blíže popsána struktura příjmů a výdajů obecních rozpočtů. V praktické části diplomové práce jsou hodnoceny vybrané příjmové a výdajové položky obecních rozpočtů a z tohoto důvodu je vhodné zaměřit se blíže na jejich rozdělení.

³⁶ Vyhláška Ministerstva financí č. 323 ze dne 2.července 2002 o rozpočtové skladbě, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

³⁷ PEKOVÁ J. Veřejné finance, teorie a praxe v ČR. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 644 s. ISBN 978-80-7357-698

³⁸ SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

2.2.1 Členění příjmů rozpočtu obce

Příjmy rozpočtu obce jsou nenávratná inkasa s výjimkou inkas, kterými se přijímají návratné finanční pomoci. Jsou velmi různorodé a lze je členit stejně jako všechny veřejné rozpočty, na základě rozpočtové skladby. Z ekonomického hlediska je možné je také členit na příjmy, které obec může ovlivnit rozhodnutím nebo svojí činností, a příjmy, které ovlivnit nemůže-rozhoduje o nich stát. Příjmy jsou v obci plánovány finančním managementem, který je také zodpovědný za plnění příjmů, o kterých obec rozhoduje, schvalovány jsou následně zastupitelstvem obce. Obecně je možné charakterizovat čtyři skupiny příjmů obecních rozpočtů-daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy a úvěry a půjčky. Schematické rozdělení příjmů obce je uvedeno v Příloze 1^{39,40,41}.

Daňové příjmy obce

Daňové příjmy tvoří nejvýznamnější část příjmů obecních rozpočtů. Na základě závazných pravidel, v ČR dle rozpočtového určení daní, je přesně definováno, které druhy daní jsou vybírány podle celostátně platných zákonů a kam jsou jejich výnosy směřovány^{42,43}.

V případě svěřených daní plyne celý výnos do rozpočtu obce. V ČR je jediným příkladem tohoto typu daně výnos daně z nemovitých věcí, u kterých je příjemcem obec, v jejímž katastrálním území se nemovitost nachází.

Druhým typem daní jsou sdílené daně, ve kterých stát a územní samospráva sdílí stejnou daňovou základnu, konstrukce daně je stanovena celostátně a obce získávají přesně stanovený podíl plynoucí do rozpočtu obce. Sdílenou daní mohou být daně

³⁹ PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

⁴⁰ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁴¹ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

⁴² PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁴³ MAATYOVÁ A., F. OCHRANA a J. PAVEL. Veřejné finance v teorii a praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8

důchodového typu, majetkové daně a také daň z přidané hodnoty. V ČR obce získávají podíl z výnosů následujících daní^{44,45}:

- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v předchozích bodech,
- podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně z příjmů, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby⁴⁶.

Posledním typem daní jsou municipální daně (místní poplatky), které jsou přesně vymezeny zákonem, přičemž obce si mohou vybrat, které konkrétní daně budou vybírat a za jakých podmínek budou vybírány, přičemž podmínky musí korespondovat s podmínkami uvedenými v zákoně č. 565/1990 Sb. České národní rady o místních poplatcích. V ČR mohou být obcemi vybírány následující místní poplatky:

- poplatek ze psů,

⁴⁴ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁴⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

⁴⁶ Zákon č. 243 ze dne 29.června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>

- poplatek z pobytu,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace⁴⁷.

Dotace a transfery

Obce spravují své záležitosti v rámci samostatné působnosti, navíc jsou ale zodpovědné za výkon přenesené působnosti. Tyto činnosti jsou financovány zejména prostřednictvím dotací a správních poplatků, které obce získávají prostřednictvím přerozdělovacích procesů v rámci veřejných rozpočtů. Přerozdělování probíhá především formou nenávratných dotací, které mohou být poskytnuty jako účelové nebo neúčelové, případně jako běžné nebo kapitálové dotace.

- Běžné účelové dotace jsou poskytovány na předem stanovený účel na financování běžných potřeb. Umožňují státu kontrolu nad zabezpečováním a financováním veřejných statků a služeb v obcích a také na jejich zajištění v určitém požadovaném standardu na celém území ČR.
- Kapitálové účelové dotace jsou poskytovány na financování konkrétních investic, které se v čase pravidelně neopakují, umožní lépe nebo ve větším rozsahu uspokojit veřejné statky, významem přesahují danou lokalitu a jsou spojeny s výdajovou externalitou, a na realizaci a financování záměrů státní politiky a vyhlášených výdajových programů. Poskytnutí účelové kapitálové dotace je standardně podmíněna využitím i vlastních zdrojů na financování investice.

⁴⁷ Zákon č. 565 ze dne 13.prosince 1990 o místních poplatcích, dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>

- Neúčelové dotace nemají předem vymezený účel a podmínky použití, jedinou podmínkou použití je zachovat použití jako běžnou nebo kapitálovou dotaci. Výhodou neúčelových dotací je, že posilují pravomoc a odpovědnost orgánů územní samosprávy, na druhou stranu nesprávným rozhodováním může docházet k neefektivnímu využívání dotací^{48,49}.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy tvoří druhou největší skupinu příjmů rozpočtů obcí a jsou částí příjmů obecních rozpočtů, které může obec sama nejvíce ovlivnit. Mezi nedaňové příjmy patří příjmy z vlastního podnikání, užitelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty, případně příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sdružování finančních prostředků, ze sbírek a darů⁵⁰.

Příjmy z vlastního podnikání představují tradiční příjem rozpočtů obcí, jehož význam v posledních letech roste. Mezi tyto příjmy je možné zařadit zisky z obecních podniků, podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obcí, příjmy z pronájmu a příjmy z obchodování s cennými papíry.

Užitelské poplatky jsou využívány především u smíšených veřejných statků a služeb, kde plátce je současně i příjemcem, a primárním principem je možnost kontroly spotřeby ze strany spotřebitelů a výše poplatků přímo souvisí s velikostí spotřeby, a také možnost vyloučení ze spotřeby. Užitelské poplatky kryjí náklady nutné na poskytování zmíněných služeb, aniž by se zvyšovala daňová zátěž všech občanů, protože poplatky jsou placeny výhradně uživateli statků a služeb.

Správní poplatky získává obec za správní úkony v rámci působnosti obce, případně v rámci přenesené působnosti. Jejich výše je většinou stanovena zákonem, obce tedy nemají pravomoc ovlivňovat její výši.

Ostatní příjmy zahrnují další příjmy nedaňového charakteru, které jdou do obecních rozpočtů. Je zde možné zahrnout příjmy z mimorozpočtových fondů, které do obecního rozpočtu může převést územní samospráva, dále mohou obce získávat

⁴⁸ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁴⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

⁵⁰ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

dotace z účelových fondů vyšší úrovně územní samosprávy. V posledních letech je podporována politika sdružování obcí, což je spojeno se sdružováním finančních prostředků obcí, které jsou určené k financování běžných i kapitálových výdajů, na které by obce samostatně neměly dostatek finančních prostředků. Výhodou sdruženého financování je i využívání úspor z rozsahu. Posledním, nepříliš rozsáhlým a nepravidelným příjmem je příjem z darů a výnosy ze sbírek⁵¹.

Návratné zdroje

Za určitých okolností obce využívají na pokrytí svých výdajů i návratné finanční zdroje, což jsou příjmy obce, které bude muset v budoucnosti věřiteli vrátit. Z návratných zdrojů jsou financovány především kapitálové investice, které nejsou financovány z dotačních programů. V praxi jsou využívány tři druhy návratných příjmů-úvěry od komerčních bank nebo jiných institucí, emise komunálních obligací nebo akcií a návratné finanční výpomoci od jiných finančních subjektů⁵².

2.2.2 Členění výdajů rozpočtu obce

V důsledku decentralizace veřejné správy jsou převáděny výdajové kompetence na územní samosprávy. Objem výdajů územních rozpočtů roste s rostoucí autonomií a odpovědností územní samosprávy. Územní samospráva je zodpovědná za:

- fyzické územní plánování, včetně stavebních a rozvojově plánovacích povolení,
- péči o veřejné zdraví, včetně sběru a likvidace odpadu,
- parky a volná prostranství,
- rekreační vybavení, včetně sportovních zařízení, knihoven, muzeí a dalších kulturních aktivit,
- veřejnou dopravu (obvykle rozvoj a dotování),

⁵¹ SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

⁵² SEDMIHRADSKÁ, L. Rozpočtový proces obcí. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

- sociální služby, bydlení a další služby pro starší osoby, péče o dítě^{53,54}.

Výdaje obecních rozpočtů je možné členit z několika hledisek:

- podle **ekonomického hlediska** se výdaje člení na **běžné výdaje**, které se pravidelně opakují a financují se jimi běžné výdaje daného roku. **Kapitálové výdaje** jsou určeny k financování dlouhodobých investičních záměrů, které přesahují jeden rozpočtový rok,
- podle **rozpočtové skladby** jsou výdaje členěny na základě druhového hlediska, které je závazné a funkční a člení výdaje na **běžné** a **kapitálové**,
- podle **charakteru infrastruktury** jsou výdaje členěny na výdaje na **ekonomickou infrastrukturu** zahrnující výdaje pro obecní podniky zabezpečující služby, dotace a půjčky soukromému sektoru na podporu podnikání v obci a na zvýšení zaměstnanosti, výdaje na výstavbu, na údržbu veřejných komunikací, veřejného prostranství, parků, vodovodů, kanalizací, veřejného osvětlení, komunálních bytů na výstavbu průmyslových zón a další. Poté jsou zde zařazeny výdaje na **sociální infrastrukturu**, které zahrnují výdaje na vzdělání, péči o zdraví, na sociální peněžní transfery a výdaje na provoz sociálních zařízení,
- podle **funkcí veřejných financí** se člení na alokační, redistribuční a stabilizační,
- podle **rozpočtového plánování** se výdaje obcí člení na **plánované výdaje**, které je možné určit předem, většinou se řadí mezi běžné výdaje a mají mandatorní charakter, a **neplánované výdaje**, které jsou nahodilé a je obtížné je předem odhadnout.

Pro obce je závazné členění výdajů dle druhového hlediska rozpočtové skladby. V Tabulce 2 je možné sledovat rozdělení běžných a kapitálových výdajů

⁵³ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁵⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

na seskupení položek územních samospráv dle Monitoru Ministerstva financí ČR^{55,56}.

Běžné	Platy a podobné související výdaje
	Neinvestiční nákupy a související výdaje
	Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům
	Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní
	Neinvestiční transfery obyvatelstvu
	Neinvestiční transfery a související platby do zahraničí
	Neinvestiční půjčené prostředky
	Výdaje na náhrady a nezpůsobenou újmu
	Ostatní neinvestiční transfery
Kapitálové	Investiční nákupy a související výdaje
	Nákup akcií a majetkových podílů a vklady do fondů a ústavů
	Investiční transfery
	Investiční půjčené prostředky
	Ostatní kapitálové výdaje

Tabulka 2: Členění výdajů dle druhového hlediska rozpočtové skladby⁵⁷

⁵⁵ PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy, teorie a praxe. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

⁵⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

⁵⁷ Monitor Ministerstva financí ČR, Druhový rozkládavací rozpočet pro výdaje územní samosprávy, dostupný online z: <https://monitor.statnipokladna.cz/uzemni-samosprava/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2002>

3 Analýza a příjmů vybraných obcí ze státního rozpočtu

Cílem diplomové práce je zhodnocení vybraných příjmových a výdajových položek obecních rozpočtů. Vybrané obce jsou rozděleny do skupin, ve kterých jsou vybrané položky přepočtené na jednoho obyvatele vzájemně porovnávány. Následně jsou v práci jednotlivé skupiny porovnány mezi sebou.

Pro analýzu jsou vybrány obce okresu Šumperk. Okres Šumperk leží na Severní Moravě a je společně s okresy Jeseník, Olomouc, Prostějov a Přerov součástí Olomouckého kraje. V okresu Šumperk leží 78 obcí, z čehož je 8 měst, nachází se zde 3 obce s rozšířenou působností a 1 obec s pověřeným obecním úřadem spadající pod úřad s rozšířenou působností města Šumperk.

V letech 2009-2018 jsou sledovány vybrané 3 příjmové a 3 výdajové položky obecního rozpočtu obcí okresu Šumperk. Na výdajové straně jsou sledovány výdaje na platy a podobné a související výdaje, přičemž jsou vybrány tři konkrétní položky:

- odměny členů zastupitelstev obcí a krajů,
- platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech,
- ostatní osobní výdaje.

Ostatní osobní výdaje zahrnují především odměny za práci podle dohod o pracích uzavíraných podle zákoníku práce mimo pracovní poměr, odměny členům výborů a komisí obcí a krajů, odměny z veřejných a užších soutěží a veřejných příslibů a odměny za práci podle zvláštních předpisů mimo zákoník práce, služební zákon a další předpisy zakládající obdobné vztahy, například odměny dobrovolným pracovníkům pečovatelské služby či odměny přisedícím senátů kárných soudů. Patří sem i odměny předsedy a členů předsednictva vědecké rady a kontrolní rady Grantové agentury a odměny předsedy a členů předsednictva, výzkumné rady a kontrolní rady Technologické agentury. Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech jsou platy a mzdy zaměstnanců v pracovním poměru, s výjimkou platů zaměstnanců, kteří vykonávají státní službu v pracovním poměru⁵⁸.

⁵⁸ Odborné semináře pro obce, Ostatní osobní výdaje, dostupné online z: <https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14400>

K vybraným výdajům jsou vybrány tři příjmové položky, ze kterých jsou sledované výdajové položky financovány. Z podseskupení položek neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně jsou sledovány položky:

- neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR,
- neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu,
- ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR.

Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR zahrnují přijaté transfery přijaté z kapitoly Všeobecná pokladní správa SR kromě transferů přijatých v rámci souhrnného dotačního vztahu. Neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu jsou transfery obcím a krajům vymezené explicitně zákonem o státním rozpočtu. Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR obsahují transfery přijaté od orgánů státní správy (například ministerstev), transfery přijímané od úřadů práce v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Zhodnocení příjmů a výdajů proběhlo v rámci několika předem určených skupin obcí^{59,60}.

Dělení obcí do skupin dle počtu obyvatel je nejjednodušším a nejčastěji používaným rozdělením, které je možno použít. V České republice jej používá Český statistický úřad, což je také jedním z důvodů, proč je dělení obcí dle počtu obyvatel v diplomové práci použito. Rozdělení obcí do velikostních skupin dle ČSÚ bylo pro potřeby práce nevyhovující z důvodu vzniku skupin s nehomogenním počtem obcí v každé skupině. Pro potřeby práce jsou vytvořeny vlastní velikostní skupiny, jejichž hlavním kritériem bylo vytvořit skupiny, ve kterých bude přibližně stejný počet obcí. Při dělení obcí do skupin se vycházelo z počtu obyvatel v obcích k 31.12.2018 dle ČSÚ.

⁵⁹ Odborné semináře pro obce, Neinvestiční přijaté transfery, dostupné online z: <https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14337>

⁶⁰ Odborné semináře pro obce, Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR, dostupné online z: <https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14344>

Pro potřeby diplomové práce jsou vytvořeny následující skupiny:

	Počet obcí v ČR (základní soubor)	Počet obcí v okrese Šumperk (výběrový soubor)
1-199 obyvatel	1342	8
200-299 obyvatel	871	7
300-399 obyvatel	648	10
400-599 obyvatel	883	8
600-699 obyvatel	323	10
700-1099 obyvatel	769	9
1100-1399 obyvatel	315	10
1400-2999 obyvatel	565	7
3000 a více obyvatel	452	9
Celkem obcí	6258	78

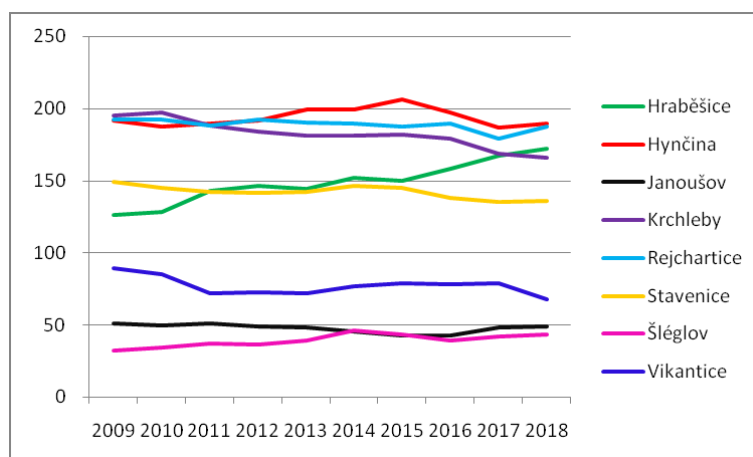
Tabulka 3: Vybrané velikostní skupiny a počet obcí v jednotlivých skupinách v ČR a okrese Šumperk k 1.1.2018 dle ČSÚ⁶¹

V Tabulce 3 jsou prezentovány vytvořené skupiny dle počtu obyvatel a počet obcí v jednotlivých skupinách v rámci České republiky a okrese Šumperk. Z rozdělení obcí České republiky do vytvořených skupin je zřejmé, že nejvíce jsou zastoupeny obce s méně než 200 obyvateli, téměř 21,5 %. Necelých 60 % obcí tvoří obce s méně než 600 obyvateli. Na druhou stranu, obce nad 3000 obyvatel netvoří ani 10 % obcí ČR. Z údajů v Tabulce 3 je možné pozorovat, že počet obcí v jednotlivých skupinách je homogenní pouze v okrese Šumperk. V rámci celé ČR můžeme ve vybraných skupinách vidět velkou různorodost v počtu obcí v každé skupině. Není tedy možné použít vytvořené skupiny obecně pro každý soubor obcí. V následujících kapitolách jsme přistoupili k analýze a následnému porovnání dvou skupin obcí. První z hodnocených obcí je skupina obcí s 1-199 obyvateli a druhou hodnocenou skupinou obcí je skupina s nejvíce obyvateli. Jsou zde zastoupeny obce s alespoň 3000 obyvateli.

⁶¹ Český statistický úřad, Vývoj počtu obyvatel v obcích, dostupné online z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

3.1 Zhodnocení vybraných příjmů a výdajů v obcích s 1-199 obyvateli

V první skupině jsou hodnoceny obce, které mají méně než 200 obyvatel. Do této skupiny je zařazeno 8 obcí-Hraběšice, Hynčina, Janoušov, Krchleby, Rejchartice, Stavenice, Šléglov a Vikantice. Ve sledovaných letech je počet obyvatel v hodnocených obcích konstantní, případně mírně klesá. Jedinou obcí, která se výrazněji liší, je obec Hraběšice, ve které dochází k postupnému nárůstu počtu obyvatel ze 126 v roce 2009 na 172 v roce 2018. Nejvyšší vývoj v počtu obyvatel negativním směrem je možné sledovat v obci Krchleby, kde poklesl počet obyvatel ze 195 v roce 2009 na 166 v roce 2018. Tento pokles vyjadřuje také relativně vysoká směrodatná odchylka oproti ostatním obcím, 9,83.

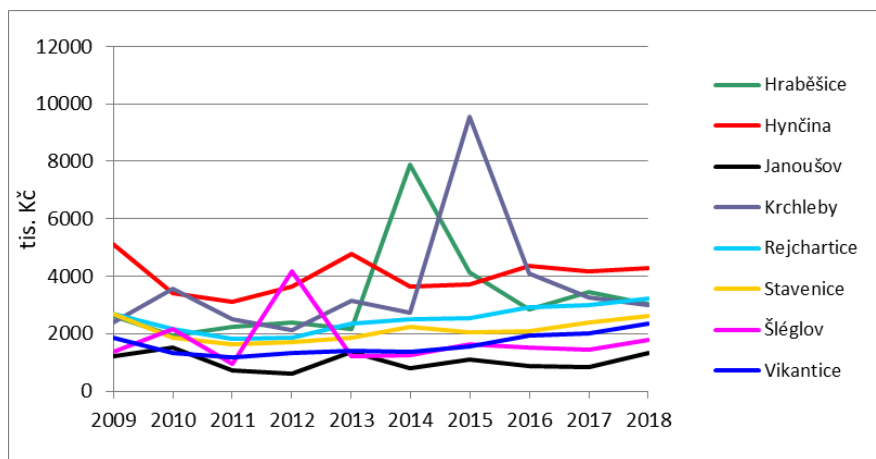

Obrázek 2: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích v letech 2009-2018 k 31.12. daného roku dle ČSÚ⁶²

Celkové příjmy jednotlivých obcí zůstávají ve sledovaném období téměř konstantní, případně mírně rostou. V jednotlivých letech lze sledovat určité výkyvy u některých obcí, které jsou vždy jednorázové a souvisí s nárůstem ostatních neinvestičních přijatých transferů ze SR. Nejvyšší průměrné tempo růstu je v letech 2009-2018 v obci Šléglov, celkově 1,90 %, přičemž je možné sledovat velký výkyv ve vývoji celkových příjmů v roce 2012, kdy meziročně vzrostly oproti předchozímu roku o 340,32 %. Vzhledem k jednorázovému výkyvu příjmů byl v následujícím roce nejvyšší meziroční pokles příjmů, meziročně o -70,86 %. Tyto jednorázové výkyvy jsou

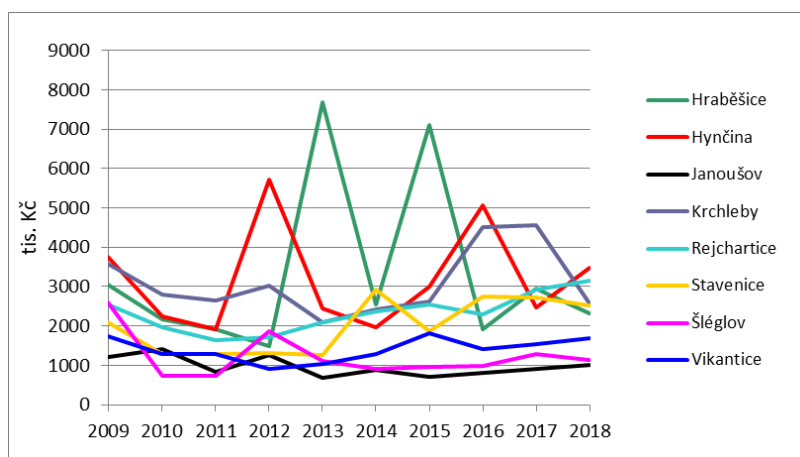
⁶² Český statistický úřad, Vývoj počtu obyvatel v obcích, dostupné online z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839750/7100_stav.pdf/6e0f7da7-9977-4582-bf06-7d5022bbb50c?version=1.10

způsobeny nárůstem ostatních neinvestičních transferů o více než 100 % v roce 2012 a jejich následným poklesem na 0 Kč v roce následujícím. Nejvyšší příjmy ve sledovaném období byly v obci Krchleby v roce 2015, celkem 9543 tis. Kč. Naopak v obci Janoušov můžeme sledovat nejnižší příjmy v roce 2012, 624 tis. Kč. Obec Janoušov má celkově stabilní příjmy ve sledovaném období, je zde nejnižší variační rozpětí, 912 tis. Kč. Obecně charakteristickým znakem celkových příjmů je, že výše příjmů obcí roste s rostoucím počtem obyvatel v dané obci.

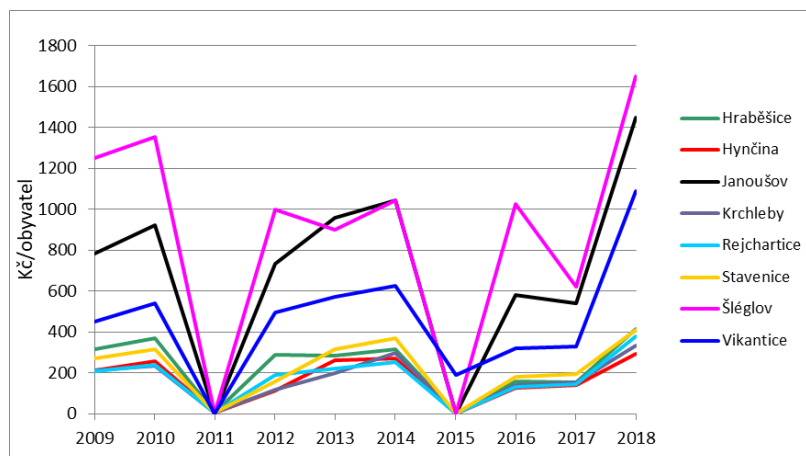
Obrázek 3: Vývoj celkových příjmů obcí v letech 2009-2018

Výdaje obcí jsou velmi různorodé a liší se v jednotlivých letech v závislosti na několika faktorech. Obecně lze pozorovat, že velikost výdajů roste s rostoucím počtem obyvatel, což ale může být v některých letech porušeno například zvýšenými jednorázovými investicemi obcí. Jednorázové výkyvy lze sledovat také prostřednictvím nejvyšších hodnot jednotlivých obcí, které se značně odlišují od průměrných hodnot výdajů. Největší rozdíly jsou zřejmé v obci Hraběšice, ve které je také možné sledovat nejvyšší příjmy celé sledované skupiny, 7691 tis. Kč v roce 2013. Díky dvěma velkým meziročním nárůstům celkových výdajů je také nejvyšší průměrné tempo růstu v letech 2009-2018 v obci Hraběšice, meziročně o 1,96 %. Jednorázové výkyvy ve velikosti příjmů jsou zřejmé mezi roky 2012 a 2013, meziroční nárůst o 418,26 % byl způsoben opravami pozemních komunikací v hodnotě téměř 5,7 mil. Kč, a potom mezi roky 2014 a 2015, kdy došlo k nárůstu oproti předchozímu roku o 177,90 % z důvodu nákupu budov v hodnotě 5 mil. Kč. Nejvyšší celkový nárůst výdajů je možné sledovat v obci Rejchartice, kde mezi roky 2009 a 2018 vzrostly výdaje o 23,58 %. To je způsobeno postupným kontinuálním růstem výdajů od roku 2011.

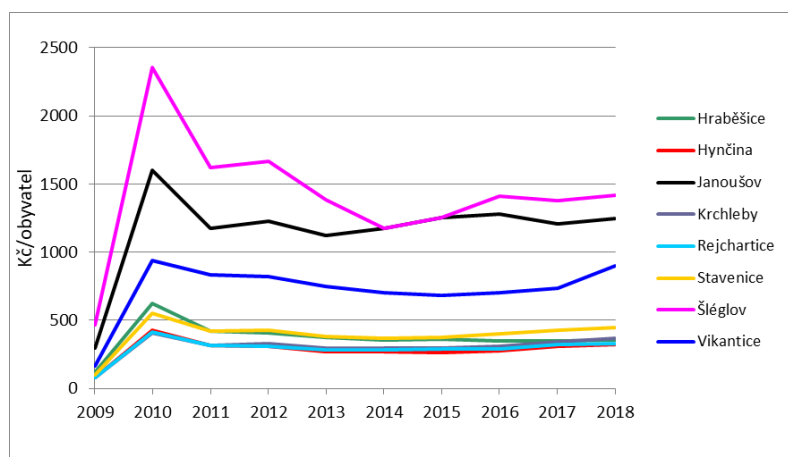
Obrázek 4: Vývoj celkových výdajů obcí v letech 2009-2018

Ve sledovaném období byly hodnoceny tři příjmové položky, které obce získávají ze státního rozpočtu. Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR v letech 2009-2018 značně kolísají, ale v jednotlivých obcích jsou velmi podobné v každém ze sledovaných let. Výše přijatých transferů postupně v letech roste, maxima dosáhne v roce, ve kterém se konaly volby do zastupitelstev obcí, a v následujícím roce byly až na jednu výjimku (obec Vikantice v roce 2015) nulové. Na Obr. 5 lze vidět velikost neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy SR přepočtenou na 1 obyvatele ve sledovaných obcích v letech 2009-2018. Velikost příjmů na jednoho obyvatele je nejvyšší u obcí s nejmenším počtem obyvatel a klesá s rostoucím počtem obyvatel v obcích. Rozdílná, a také nejvyšší velikost příjmů na jednoho obyvatele, je v obcích Šléglov, Janoušov a Vikantice. V ostatních obcích je velikost příjmů přepočtená na 1 obyvatele téměř identická.

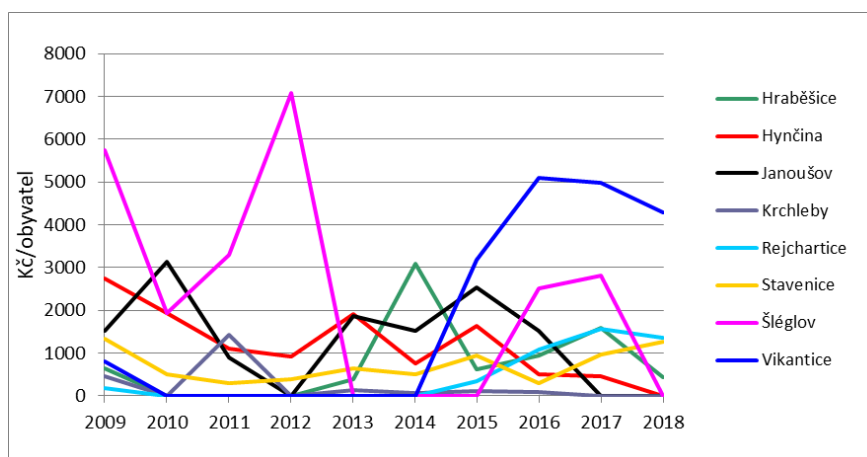
Obrázek 5: Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR v letech 2009-2018

Všechny obce s 1-199 obyvateli získaly stejně velký objem peněžních prostředků v rámci neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu. Největší rozdíl v objemu prostředků byl mezi roky 2009 a 2010, kdy došlo k velkému navýšení získaných peněžních prostředků. V roce 2010 byly také ve všech obcích skupiny vyplaceny nejvyšší prostředky přepočtené na 1 obyvatele, celkově nejvíce bylo v obci Šléglov, kde obec získala 2353 Kč na 1 obyvatele, a také zde můžeme sledovat největší variační rozpětí, které bylo 1884 Kč. Od roku 2010 nejsou velké rozdíly ve výši získaných prostředků v jednotlivých letech. Od roku 2015 dochází k mírnému navýšení získaných neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu. Vzhledem ke stejnému objemu získaných peněžních prostředků v obcích v daném roce je zřejmé, že při přepočtu na jednoho obyvatele získají největší částku obce s nejmenším počtem obyvatel a s nárůstem počtu obyvatel budou peněžní prostředky na jednoho obyvatele klesat.

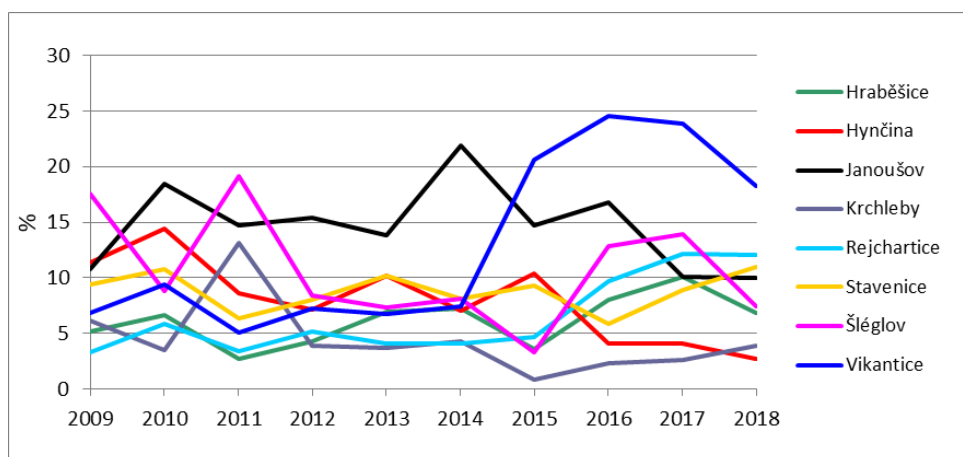
Obrázek 6: Neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu v letech 2009-2018

Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR se řadí mezi příjmy obecního rozpočtu, u kterých není charakteristický vývoj určitým směrem, a není ani možné sledovat závislost velikosti příjmů na počtu obyvatel obce. Průměrně tvoří 4,44 % celkových příjmů obecního rozpočtu. Při přepočtu příjmů na 1 obyvatele nelze pozorovat závislost velikosti příjmů na počtu obyvatel. Nejvyšší příjem na jednoho obyvatele získala obec Víkantice, který taky významně převyšoval výši příjmů na 1 obyvatele ostatních sledovaných obcí. Jedním z důvodů vyšších příjmů u obce může být dlouhodobě vysoká nezaměstnanost v absolutních i relativních hodnotách a tím vyšší příjmy na aktivní politiku zaměstnanosti v obci. Maximálních hodnot bylo dosaženo v obci Šléglov v roce 2012, 7083,33 Kč na 1 obyvatele. Průměrně nejvyšší tempo růstu je v obci Hraběšice, které meziročně činí průměrně 2,03 %. Mezi jednotlivými roky sledovaného období jsou zřejmé velké výkyvy dané příjmové položky. Kladné meziroční tempo růstu je v průměru způsobeno především nárůstem příjmů v letech 2014, 2016 a 2017.

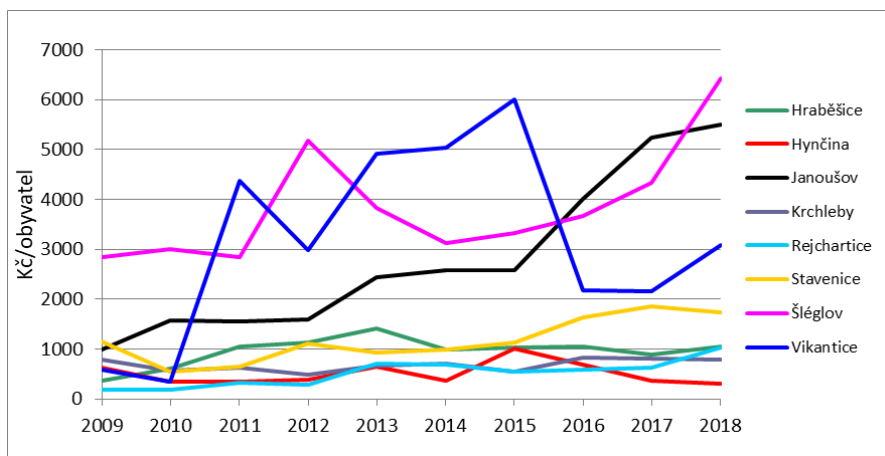
Obrázek 7: Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR v letech 2009-2018

Hodnocené příjmové položky tvoří pouze malou část celkových příjmů obcí. Ve většině sledovaných obcí vybrané položky tvoří méně než 15 % celkových příjmů, což je způsobeno faktem, že největší příjmovou položkou obecních rozpočtů jsou daňové příjmy, které ve sledovaných obcích tvoří 75-90 % celkových příjmů, a transferové platby jsou pouze menšinovou částí rozpočtu. Na Obr. 8 je zobrazen vývoj procentuálního poměru sledovaných položek k celkovým příjmům, dle kterých je zřejmé, že tvoří 5-20 % celkových příjmů ve sledovaných obcích. V jednotlivých letech se procentuální poměr vybraných položek k celkovým příjmům značně mění, což je způsobeno jednorázovými výkyvy jednotlivých příjmů obcí. Nejstabilnější vývoj je v letech 2009-2018 v obci Stavenice, kde hodnocené položky tvořily 5,87-11,0 % celkových příjmů. Oproti tomu, nejvyšší výkyvy mezi jednotlivými roky je v obci Vikantice, což je charakterizováno také nejvyšším variačním rozpětí, 19,56 %.

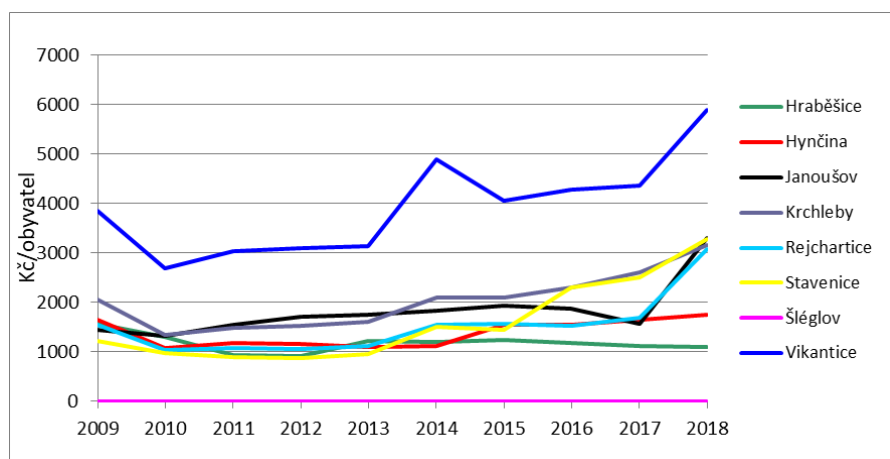
Obrázek 8: procentuální poměr sledovaných položek k celkovým příjmům obce v letech 2009-2018

Ostatní osobní výdaje tvoří nejmenší část sledovaných výdajů, průměrně ve sledovaném období 9 % celkových příjmů. Na Obr. 9 je možné sledovat narůstající trend ve většině obcí také charakteristiky, kdy obce s menším počtem obyvatel mají tyto výdaje vyšší než obce s vyšším počtem obyvatel při přepočtu na 1 obyvatele. Nejvyšší celkový nárůst ostatních osobních výdajů je v období let 2009-2018 v obci Vikantice, kde průměrný meziroční nárůst činí 2,19 %. Je zde možné sledovat prudký vzestup výdajů mezi roky 2010 a 2011 a poté velký pokles mezi roky 2015 a 2016. Celkově nejvyšší nárůst výdajů ve sledovaném období, je v obci Janoušov, kde výdaje postupně rostou každý rok na úroveň 5490 Kč na 1 obyvatele v roce 2018, pouze s výjimkou v letech 2011 a 2015, kdy příjmy meziročně poklesly o -1,96 %, respektive o -0,21 %. V průměru největší objem peněžních prostředků na 1 obyvatele bylo vyplaceno v obci Šléglov, 3854 Kč, a byla zde také vyplacena celkově nejvyšší částka 6418 Kč v roce 2018.

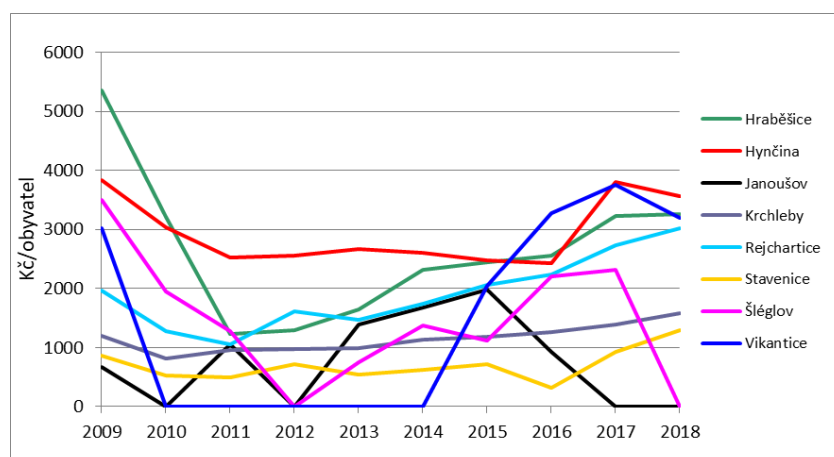
Obrázek 9: Ostatní osobní výdaje v letech 2009-2018

Odměny členů zastupitelstev obcí a krajů jsou postupně plynule narůstající položkou ve všech sledovaných obcích s výjimkou obce Hraběšice, kde jako v jediné z hodnocených obcí bylo záporné tempo růstu, průměrně o -1,42 %. Nárůst je ve sledovaném období vyšší u obcí s menším počtem obyvatel, což je charakteristické především pro obec Stavenice, kde je celkový nárůst za sledované období 172,07 % s průměrným tempem růstu meziročně o 1,72 % ve sledovaném období. Rozdíl mezi hodnotami je způsoben značnými meziročními rozdíly, kdy mezi jednotlivými roky docházelo k mírnému nárůstu, případně k poklesu výdajů na 1 obyvatele. Nelze ale sledovat vzájemnou souvislost mezi počtem obyvatel obce a velikostí výdajů. V obci Šléglov nebyly vyplaceny ve sledovaném období žádné peněžní prostředky v rámci odměn členů zastupitelstev obcí a krajů. Na druhou stranu nejvyšší minimální i maximální výdaje a tím i nejvyšší variační rozpětí můžeme sledovat v obci Vikantice.

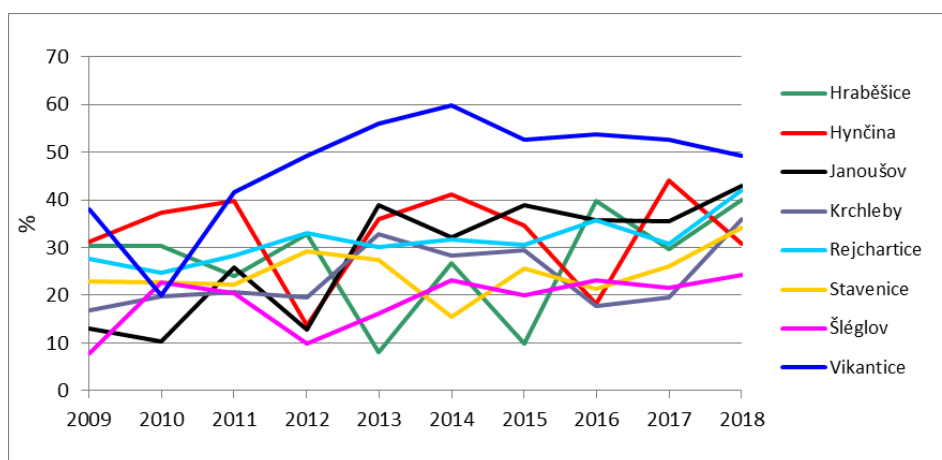
Obrázek 10: Odměny členů zastupitelstev obcí a krajů v letech 2009-2018 v Kč přepočtené na 1 obyvatele

Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech s výjimkou prvních tří let obecně rostou a vyšší nárůst lze sledovat především u obcí s větším počtem obyvatel. Nejvyšší průměrné tempo růstu je ve sledovaném období v obcích Stavenice a Rejchartice, meziročně o 1,78 % a 1,60 %. U obou obcí lze sledovat až na výjimky kontinuální nárůst výdajů na platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců ve služebním poměru. Z tohoto důvodu je v obcích možné pozorovat také nejvyšší celkový nárůst výdajů, celkově o 51,50 % v obci Stavenice a 54,28 % v obci Rejchartice. V některých obcích byly v určitých letech nulové výdaje na zmíněnou položku, na druhou stranu v obci Hraběšice bylo v roce 2009 vyplaceno 5357 Kč na 1 obyvatele. Průměrně bylo ve skupině vyplaceno 1639 Kč na 1 obyvatele ročně.

Obrázek 11: Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech v letech 2009-2018

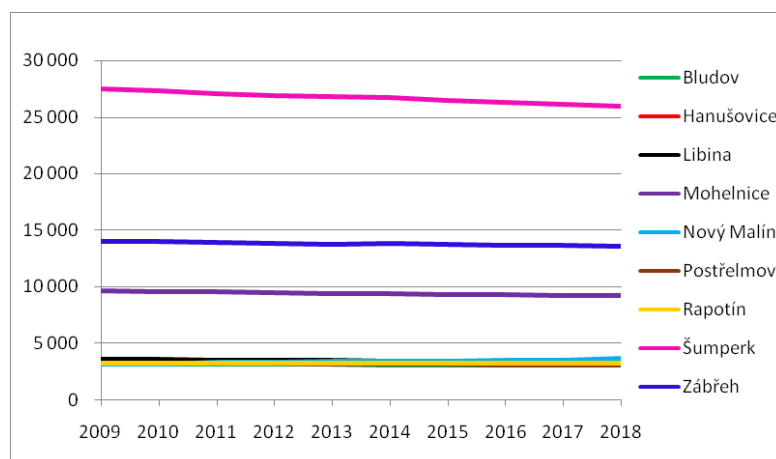
Sledované výdajové položky tvoří ve většině obcí 30-45 % celkových výdajů obcí, přičemž u většiny obcí s postupem let mírně narůstá poměr objemu výdajů daných položek k celku. Na Obr. 12 je možné sledovat vývoj procentuálního objemu hodnocených výdajových položek k celkovým výdajům obcí, průměrný celkový nárůst poměru sledovaných položek k celkovým výdajům činí za sledované období 89,42 %. V průměru nejnížší část výdajů obecního rozpočtu tvoří sledované položky v obci Šléglov, 18,88 %. Také se v této obci nachází nejnížší hodnoty za sledované období, v roce 2009 tvořily hodnocené položky pouze 7,83 % celkových výdajů. Nejvyšší poměr sledovaných položek k celkovým příjmům bylo v roce 2014 59,73 % v obci Vikantice. V obci Vikantice je také z důvodu nejvyšším výkyvům hodnot největší variační rozpětí, 39,66 %.

Obrázek 12: procentuální objem sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům v letech 2009-2018

3.2 Zhodnocení vybraných příjmů a výdajů v obcích s 3000 a více obyvateli

V okrese Šumperk je 9 obcí, které mají alespoň 3000 obyvatel-obec Bludov, Libina, Nový Malín, Postřelmov, Rapotín a město Hanušovice, Mohelnice, Šumperk a Zábřeh. S výjimkou obce Nový Malín, ve všech obcích skupiny počet obyvatel ve sledovaném období klesá. Tempo růstu v obci Nový Malín je 14,4 %, kde z počtu obyvatel 3172 v roce 2009 došlo k nárůstu na 3629 v roce 2018. Výrazný nárůst je zde způsoben novou zástavbou v obci. Největší úbytek obyvatel byl mezi lety 2009 a 2018 ve městě Šumperku, kde došlo k úbytku z 27492 na 25957 obyvatel. Variační rozpětí je zde nejvyšší, celkem 1535.

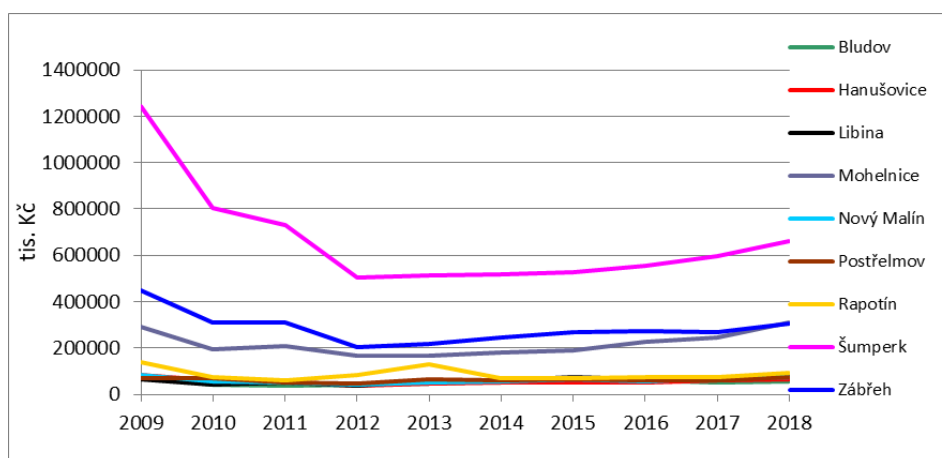

Obrázek 13: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných obcích v letech 2009-2018 k 31.12. daného roku dle ČSÚ⁶³

Vývoj celkových příjmů je možné sledovat na Obr. 14 a je zřejmé, že je v jednotlivých obcích v průběhu let obdobný. Ve většině obcí byly největší příjmy v roce 2009 a do roku 2012 postupně klesaly, což je způsobeno tím, že ve všech obcích byly zároveň i nejvyšší všechny sledované příjmové položky. Naopak kromě menších odchylek v jednotlivých letech od roku 2012 celkové příjmy postupně rostou. Největší tempo růstu ve sledovaném období byl v obci Libina, meziročně příjmy rostly v průměru o 1,51 %. Z důvodu velkého poklesu celkových příjmů mezi roky 2009-2012, je možné sledovat nejvyšší průměrný meziroční pokles tempa růstu ve městě

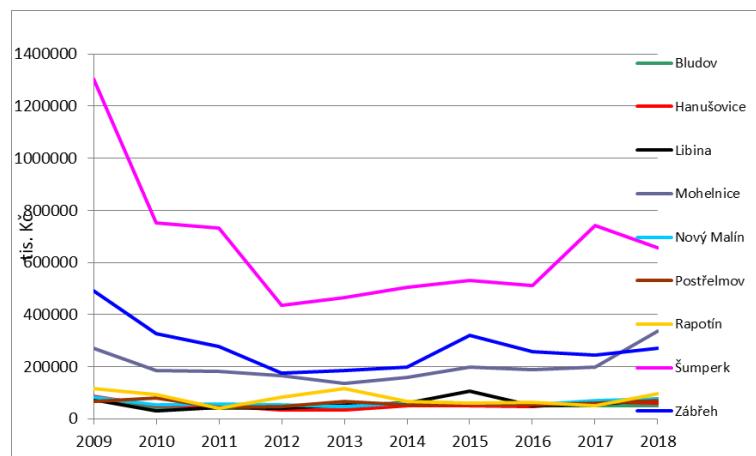
⁶³ Český statistický úřad, Vývoj počtu obyvatel v obcích, dostupné online z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839750/7100_stav.pdf/6e0f7da7-9977-4582-bf06-7d5022bbb50c?version=1.10

Šumperk, meziročně v průměru o -1,54 %. Od roku 2012 zde ale příjmy stabilně narůstají. Naopak nejstabilnější příjmy a nejnížší variační rozpětí je možné sledovat v obci Bludov, 37923 tis. Kč.

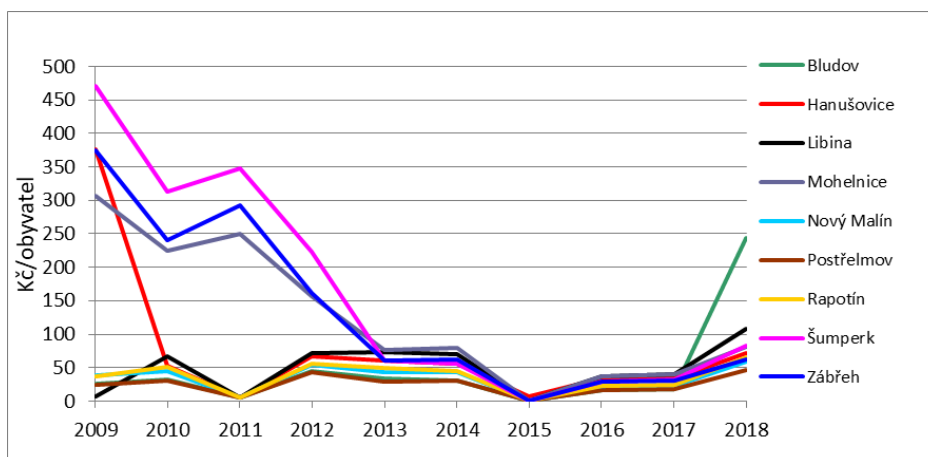
Obrázek 14: Vývoj celkových příjmů obcí v letech 2009-2018

Celkové výdaje v letech 2009-2018 vyvíjí ve všech sledovaných obcích velmi obdobným způsobem, pouze se liší velikost vydaných peněžních prostředků. Ve všech obcích je možné pozorovat pokles v počátečních letech sledovaného období a od roku 2012 výdaje postupně mírně narůstají s výjimkou menších výkyvů jednotlivých let. Při porovnání Obr. 14 a Obr. 15 zřejmé, že celkové příjmy a celkové výdaje se v jednotlivých obcích vyvíjí téměř identicky. Nejvyšší průměrné tempo růstu je v obci Rapotín, kde meziročně výdaje narůstaly v průměru o 1,67 %. Z důvodu velkého poklesu celkových výdajů mezi roky 2009-2012 je nejvyšší průměrný meziroční pokles tempa růstu ve městě Šumperk, kde výdaje meziročně klesaly v průměru o -1,48 %. Z důvodu velkého poklesu v prvních letech je zde také možné sledovat nejvyšší variační rozpětí, celkově 868420 tis. Kč. Celkově nejstabilnější příjmy je možné sledovat v obci Postřelmov. Největší celkový rozdíl je zde možné pozorovat mezi roky 2010 a 2011, kde došlo k poklesu z celkově maximálního na minimální výdaj obce a z tohoto důvodu charakterizuje celkové variační rozpětí obce, 34293 tis. Kč. O roku 2011 výdaje v obci Postřelmov postupně kontinuálně narůstají s výjimkou menších výkyvů v jednotlivých letech.

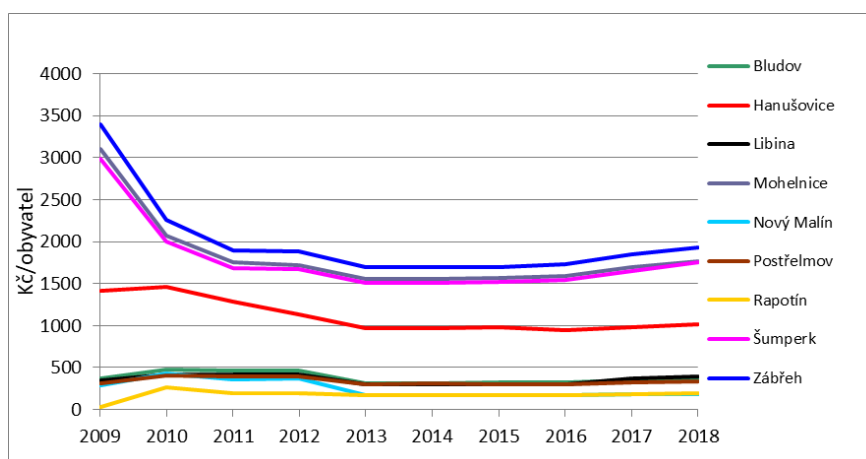
Obrázek 15: Vývoj celkových výdajů obcí v letech 2009-2018

Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR tvoří ze všech sledovaných položek nejmenší část. V průměru tvoří 0,35 % celkových obecních příjmů. Z hlediska vývoje jsou tyto příjmy velmi různorodé. Mezi lety 2009 a 2013 se v rámci sledované skupiny příjmy velmi odlišují, od roku 2013 se jejich výše stabilizuje a v přepočtu na jednoho obyvatele se vyvíjí velmi podobně. V prvních letech sledované příjmy rostou s rostoucím počtem obyvatel, od roku 2013 tento trend mizí. Od roku 2009 v téměř všech obcích příjmy klesají do roku 2011, kdy jsou s výjimkou města Mohelnice, Šumperk a Zábřeh téměř nulové. Do roku 2013 se příjmy postupně stabilizují na obdobnou výši, v roce 2015 jsou s výjimkou města Hanušovice nulové a poté ve všech obcích mírně rostou stejným tempem. Až na odchylky zejména v prvních letech sledovaného období, je možné pozorovat stejný cyklický vývoj jako v tomu bylo v obcích s 1-199 obyvateli.

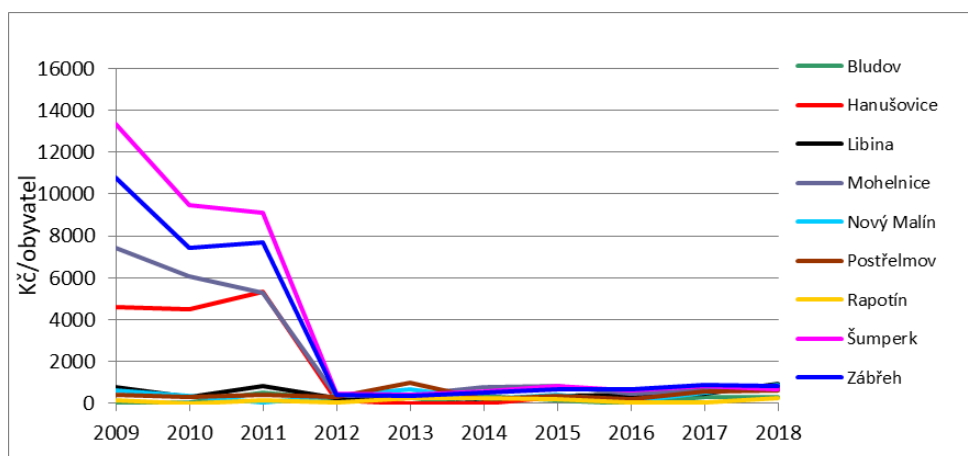
Obrázek 16: Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR v letech 2009-2018

Neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu přepočtené na 1 obyvatele jsou ve vybrané skupině velmi různorodé. Dle velikosti příjmů se obce rozvrství do tří skupin s obdobnou výší příjmů a obdobným vývojem. Města s největším počtem obyvatel (Mohelnice, Šumperk, Zábřeh a Hanušovice) mají také nejvyšší příjmy na 1 obyvatele. Celkově nejvyšší příjmy dosáhly ve všech zmíněných obcích v roce 2009, poté do roku 2013 relativně prudce poklesly až o polovinu a od roku 2013 jsou tyto příjmy konstantní, případně mírně rostou. Zbylé obce mají příjmy v jednotlivých letech relativně vyrovnané a případný nárůst nebo pokles je téměř zanedbatelný. Relativní stabilita příjmů je u obcí charakterizována relativně malým variačním rozpětím, které se pohybuje mezi 108 Kč a 254 Kč ve sledovaném období. Celkově nejvyšší nárůst neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu v hodnoceném období, 453,91 %, je v obci Rapotín, kde vybrané příjmy rostly průměrně nejvyšším tempem růstu 2,04 % meziročně. Nejvyšší nárůst je možné sledovat v roce 2010, od tohoto roku jsou neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu velmi stabilní.

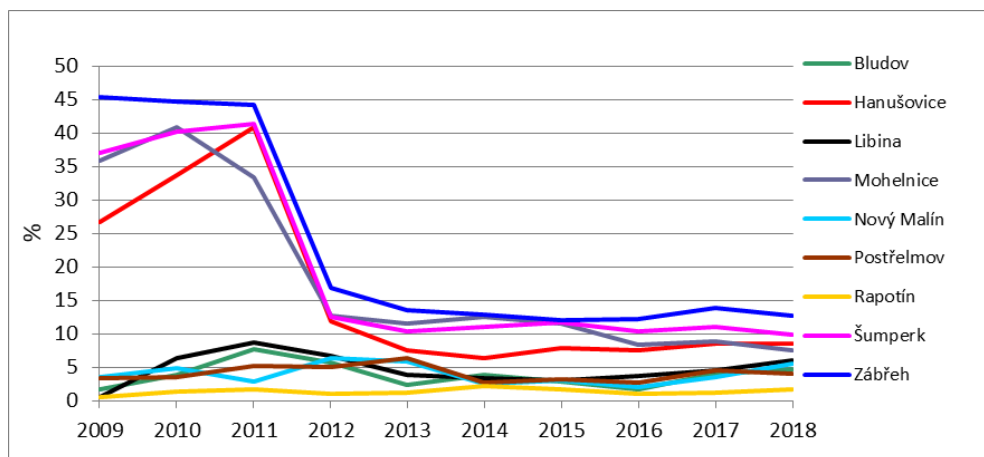
Obrázek 17: Neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu v letech 2009-2018

Obr. 18 znázorňuje vývoj ostatních neinvestičních přijatých transferů ze SR v letech 2009-2018 přepočtených na 1 obyvatele. Ve většině obcí lze pozorovat, že sledovaná položka je pouze zanedbatelnou částí obecních příjmů, průměrně méně než 3 % celkových příjmů a méně než 500 Kč na 1 obyvatele. Výjimkou jsou v letech 2009-2011 města Hanušovice, Mohelnice, Šumperk a Zábřeh, které mají v daných letech mnohonásobně vyšší příjmy z ostatních neinvestičních přijatých transferů ze SR. Tyto příjmy ale postupně klesají a od roku 2012 se vyvíjí stejně jako u ostatních obcí. Nejvyšší celkový nárůst, 1675,74 %, je možné sledovat v obci Bludov. Z důvodu velkého celkového nárůstu příjmů je zde také možné sledovat nejvyšší průměrné tempo růstu, meziročně o 2,87 %. Na druhou stranu, záporné tempo růstu, je možné sledovat v obcích, které se vývojem sledované příjmové položky odchylovaly v prvních letech sledovaného období. Nestabilní vývoj zejména prvních let se odráží převážně v minimálních a maximálních peněžních prostředcích získaných v rámci sledované položky. Celkově bylo vyplaceno nejvíce peněžních prostředků 13346,61 Kč na 1 obyvatele v roce 2009 ve městě Šumperk. Nejméně peněžních prostředků bylo vyplaceno v obci Bludov v roce 2016, celkově 3,54 Kč na 1 obyvatele.

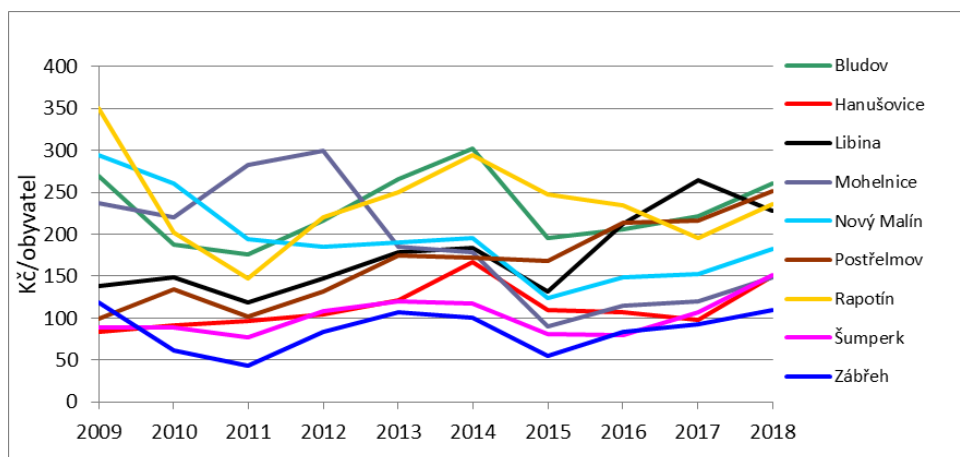
Obrázek 18: Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR v letech 2009-2018

Vývoj sledovaných příjmových položek obecních rozpočtů je velmi ovlivněn ostatními neinvestičními přijatými transfery ze SR, což je možné sledovat převážně v letech 2009-2012, kdy ve městě Hanušovice, Mohelnice, Šumperk a Zábřeh sledované příjmové položky tvořily až 45 % celkových příjmů. Od roku 2012 je vývoj velmi podobný ve všech obcích a příjmy z vybraných položek nepřesahují 15 % celkových příjmů. Průměrně tvoří sledované položky 10,5 % celkových příjmů, což je ale značně zkresleno vývojem v prvních letech sledovaného období, ve většině obcí tvoří méně než 10 % příjmů rozpočtů. Nejstabilnější vývoj je možné sledovat v obci Rapotín, kde příjmové položky také tvoří nejmenší část celkových příjmů, průměrně 1,364 % a variační rozpětí je zde 1,64 %. Nejvyšší poměr sledovaných položek k celkovým příjmům byl 45,33 % v roce 2009 ve městě Zábřeh a díky postupnému velkému snížení poměru k celkovým příjmům je zde také možné sledovat nejvyšší variační rozpětí, 31,41 %.

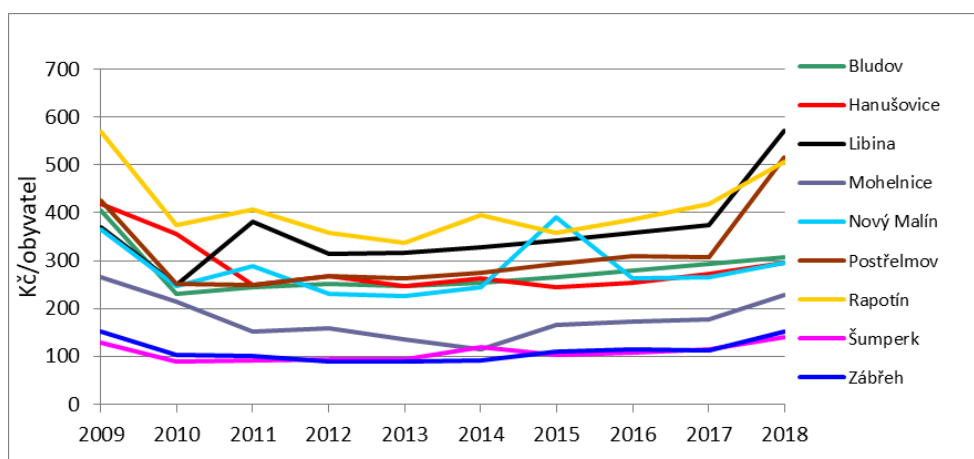
Obrázek 19: procentuální poměr sledovaných položek k celkovým příjmům obce v letech 2009-2018

Ostatní osobní výdaje tvoří nejmenší část sledovaných výdajů, v průměru ve sledovaném období 0,9 % celkových příjmů. Na Obr. 20 je možné sledovat vývoj v jednotlivých obcích, který nemá jednoznačný trend a jsou zde zřejmé značné výkyvy. Obecně je možné sledovat, že s rostoucím počtem obyvatel v obci klesá částka vyplacená na ostatní osobní výdaje při přepočtu na jednoho obyvatele. Výkyvy mezi jednotlivými roky je možné sledovat hlavně ve městě Mohelnice, které je charakteristické největším variačním rozpětím mezi jednotlivými hodnotami, 209,8 Kč. Nejvyšší celkový nárůst výdajů, 155,29 %, je vidět v obci Postřelmov, která se řadí mezi obce, ve kterých byly průměrně vydávány nejmenší prostředky na ostatní osobní výdaje. 166,14 Kč. V posledních letech lze ale v této obci vidět postupný nárůst výdajů na ostatní osobní výdaje a v roce 2018 byly druhé nejvyšší ze sledovaných obcí.

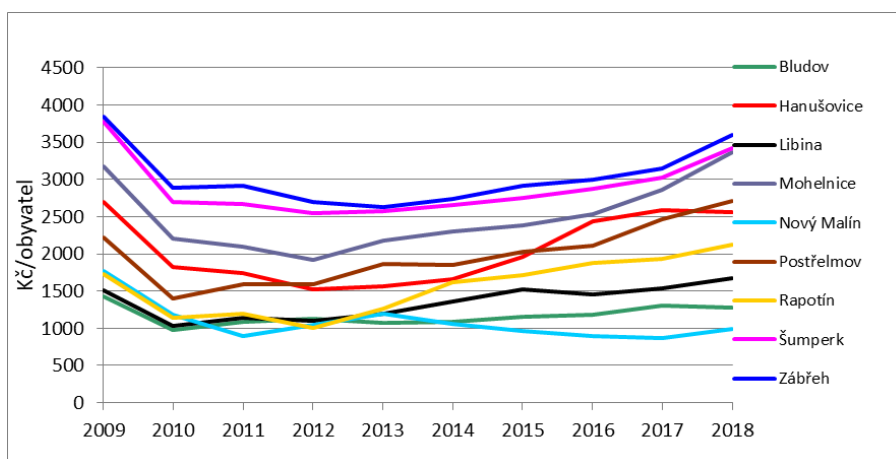
Obrázek 20: Ostatní osobní výdaje v letech 2009-2018

Odměny členů zastupitelstev jsou relativně vyrovnanou položkou obecních rozpočtů a tvoří průměrně 1,47 % celkových obecních výdajů. S výjimkou poklesu mezi roky 2009 a 2010 výdaje ve sledovaném období mírně narůstají. Obecně je možné pozorovat závislost, kdy s narůstajícím počtem obyvatel klesají výdaje přepočtené na 1 obyvatele. Nejvyšší tempo růstu, 1,61 %, je v obci Libina, přičemž celkově výdaje narostly ve sledovaném období o 54,64 %. Je zde také celkové maximum vyplacených prostředků na danou položku, 572,51 Kč v roce 2018. Celkově nejnížší peněžní prostředky na 1 obyvatele byly vyplaceny ve městě Šumperk, kde se pohybovaly mezi 88,6 Kč a 140,19 Kč. Zároveň je zde charakteristické nejnížší variační rozpětí ze všech sledovaných obcí, 51,6 Kč.

Obrázek 21: Odměny členů zastupitelstev obcí a krajů v letech 2009-2018

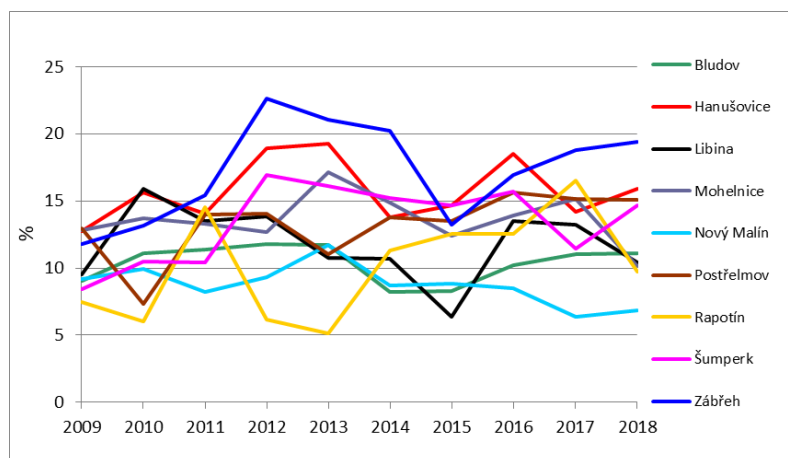
Obr. 22 charakterizuje vývoj platů zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech přepočtený na 1 obyvatele ve sledovaném období. Je zřejmé, že vývoj ve všech obcích probíhal velmi obdobně a až na výjimky nejsou pozorovatelné žádné velké odchylky v jednotlivých obcích. V prvních letech ve všech obcích klesají, přičemž následně dochází k pozvolnému růstu ve všech sledovaných obcích. Jedinou výjimkou je obec Nový Malín, kde došlo k nárůstu pouze v letech 2012, 2013 a 2018. Díky tomuto postupnému poklesu absolutních hodnot je zde nejvyšší pokles tempa růstu v průměru o -1,52 % ročně. Naproti tomu nejvyšší tempo růstu, 1,49 % meziročně, lze sledovat v obci Rapotín s celkovým nárůstem sledovaných výdajů o 22,88 %. V celém období jsou nejvyšší výdaje na platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech ve městě Zábřeh, průměrně je zde vyplaceno 3037 Kč v přepočtu na 1 obyvatele.

Obrázek 22: Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech v letech 2009-2018

Sledované výdajové položky tvoří ve většině obcí 5-23 % celkových výdajů obcí, přičemž u většiny obcí v letech značně kolísají bez konkrétního růstového trendu. Není ani možné sledovat závislost nárůstu či poklesu objemu peněžních prostředků na počtu obyvatel. Průměrně tvoří sledované položky 12,72 % celkových výdajů v obcích. Průměrně nejnižší část výdajů obecního rozpočtu tvoří sledované položky v obci Nový Malín, 8,76 %. Také je zde možné sledovat nejvyšší pokles tempa růstu, kdy sledované položky tvoří v průměru stále menší část celkových výdajů obecního rozpočtu, meziročně klesaly o -1,35 %. Sledované výdaje tvoří největší část celkových příjmů ve městě Zábřeh, v průměru 17,26 %. V roce 2012 tvořily vybrané výdaje

22,66 % celkových výdajů v tomto městě, což je také nejvyšší poměr v celém hodnoceném období.

Obrázek 23: procentuální objem sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům v letech 2009-2018

3.3 Zhodnocení výsledků skupin obcí a jejich vzájemné porovnání

V následující kapitole jsou zhodnoceny výsledky vybraných skupin obcí a následně jejich výsledky vzájemně porovnány. V následující kapitole nejsou porovnávány celkové příjmy a celkové výdaje, z důvodu velkého rozdílu v počtu obyvatel se významně liší i velikost celkových příjmů a výdajů, je možná tedy pouze charakteristika vývoje u jednotlivých skupin, což je popsáno v předchozí kapitole. Dále jsou v jednotlivých bodech postupně zhodnoceny další charakteristiky popisované v předešlé kapitole:

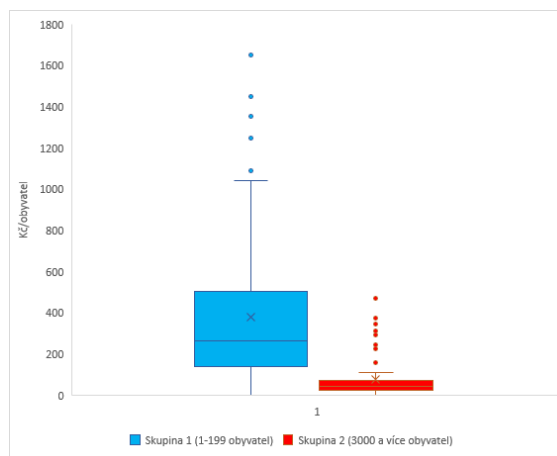
- neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR,
- neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu,
- ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR,
- procentuální objem sledovaných příjmových položek k celkovým příjmům,
- odměny členů zastupitelstev obcí a krajů,

- platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech,
- ostatní osobní výdaje,
- procentuální objem sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům.

Pro další hodnocení jsou jednotlivé skupiny obcí označeny stále stejně pro zřejmost, o kterou skupinu obcí se jedná. Skupiny obcí jsou označeny následovně: Skupina 1 vyznačuje obce s 1-199 obyvateli a Skupina 2 obsahuje obce s 3000 a více obyvateli.

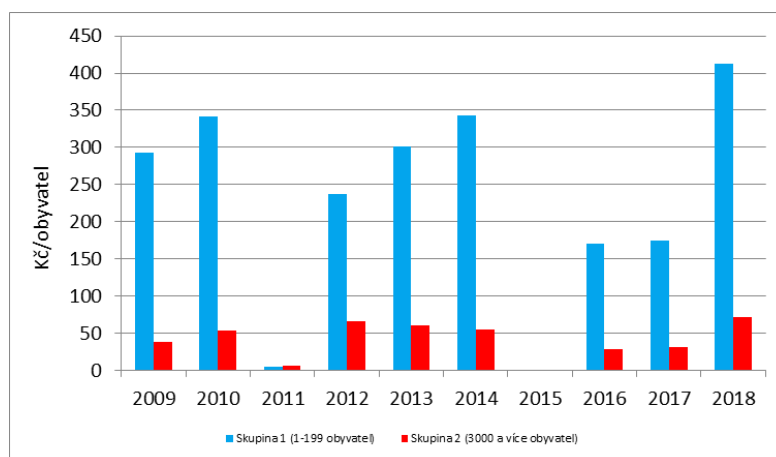
Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR

Obr. 24 charakterizuje rozložení neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy v jednotlivých skupinách ve sledovaném období. Celkově je možné sledovat, že ve Skupině 2 jsou příjmy přepočtené na 1 obyvatele celkově nižší než ve Skupině 1. Průměrně je ve Skupině 1 vyplaceno 376 Kč, ve Skupině 2 75,58 Kč. Skupina 1 je charakteristická většími výkyvy mezi hodnotami v jednotlivých letech sledovaného období, což je charakterizováno vyšším variačním rozpětím v každém ze sledovaných let. Celkově je variační rozpětí ve Skupině 1 1651,16 Kč. Ve Skupině 2 je velmi stabilní vývoj příjmů v letech 2009-2018, celkové variační rozpětí činí 417,76 Kč. Tato hodnota se blíží průměrné hodnotě, která je současně vyšší než 3. kvartil všech hodnot, takže maximální hodnoty jsou převážně jednorázové výkyvy hodnot, charakterizované jako odlehlé hodnoty na Obr. 24.

Obrázek 24: Rozložení neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Ve Skupině 1 je možné sledovat poměrně pravidelný trend u neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy. Příjmy postupně narůstají v jednotlivých letech, maxima dosáhnou v roce voleb do zastupitelstva obcí a v následujícím roce se přiblíží nulové hodnotě. V následujících letech se vývoj opakuje. Skupina 2 vykazuje obdobné charakteristiky. Stejně jako v první skupině jsou zde v roce 2011 a 2015 nulové nebo téměř nulové příjmy, v dalších letech se příjmy vyvíjí plynule, ale střídá se zde trend nárůstu a poklesu příjmů, není možné sledovat jednoznačný vývoj jako ve Skupině 1. Charakteristická cyklicita příjmů je způsobena faktem, že v rámci této položky získávají obce příjmy na volby a případně také na sčítání lidu, domů a bytů, které probíhalo v roce 2011. Vzhledem k faktu, že zmíněné příjmy jsou nezbytné pro každou obec v určité základní výši, nenarůstají konstantně s rostoucím počtem obyvatel v jednotlivých obcích.

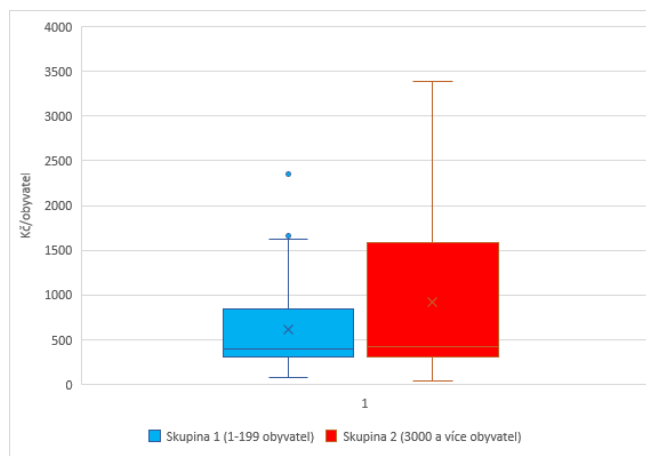
Obrázek 25: Vývoj mediánu neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Příjmy v rámci neinvestičních přijatých transferů z všeobecné pokladní správy jsou používány pro volby, případně sčítání lidu, domů a bytů. Tyto aktivity mají určité náklady, který jsou obdobné pro každou obec a s nárůstem počtu obyvatel není jejich další růst proporcionální. Celkové příjmy s počtem obyvatel rostou, ale příjmy na 1 obyvatele klesají z důvodu úspor z rozsahu. Ve sledovaných skupinách je možné pozorovat stejný vývojový trend v čase, ale zároveň je zde zřejmý pokles příjmů na 1 obyvatele ve Skupině 2 (3000 a více obyvatel), ve které jsou zastoupeny obce s vyšším počtem obyvatel.

Neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu

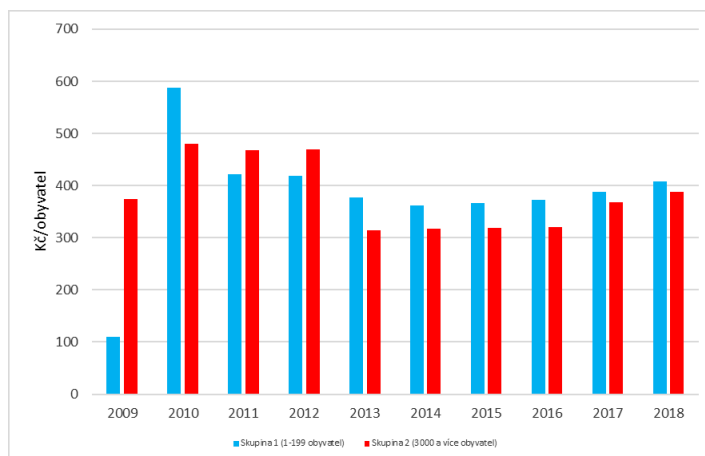
Z rozložení neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu na Obr. 26 je zřejmé, že medián hodnot je v obou hodnocených skupinách srovnatelný, 389,42 Kč na 1 obyvatele ve Skupině 1, a 417,51 Kč na 1 obyvatele ve Skupině 2. Mezi oběma skupinami je ale rozdíl v rozložení jednotlivých hodnot. Skupina 1 (1-199 obyvatel) se vyznačuje rovnoměrnějším rozložením hodnot s mnohem nižším variačním rozpětím, 2276 Kč, a velmi nízkou směrodatnou odchylkou, v průměru 416,05 Kč za sledované období. Oproti tomu pro Skupinu 2 (3000 a více obyvatel) je charakteristické vyšší variační rozpětí a směrodatná odchylka, které jsou způsobeny převážně velkou odchylkou v roce 2009

od následujících let. Variační rozpětí této skupiny je 3355,80 Kč a směrodatná odchylka činí 239 607 Kč.

Obrázek 26: Rozložení neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Ve Skupině 1 získaly obce v jednotlivých letech stejný objem peněžních prostředků v rámci neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu. Velký nárůst příjmů je možné sledovat mezi roky 2009 a 2010, který byl způsoben navýšením prostředků pro výkon místní správy z 15 tis. Kč na 80 tis. Kč ve všech obcích Skupiny 1. Od roku 2011 do roku 2015 příjmy klesaly a od roku 2016 je možné pozorovat nárůst neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu. Vývoj ve Skupině 2 je ve sledovaném období velmi obdobný, pouze skok mezi roky 2009 a 2010 není tak významný, poté do roku 2012 byly příjmy obdobné a k většímu poklesu došlo v roce 2013.

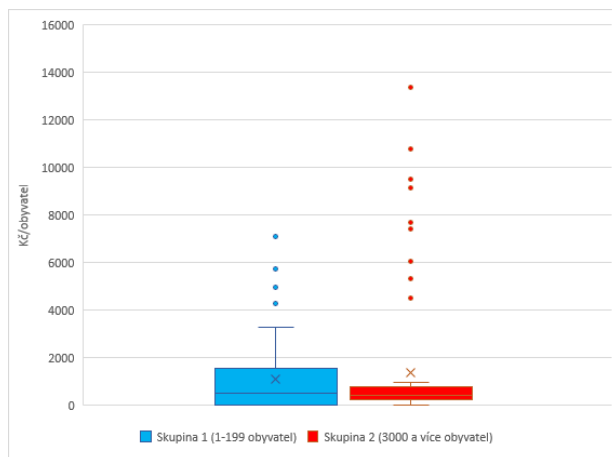
Obrázek 27: Vývoj mediánu neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Neinvestiční transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu jsou peněžní prostředky explicitně vymezené zákonem o státním rozpočtu a přerozdělované krajskými úřady převážně na žáky základních škol a na výkon místní správy. Z tohoto důvodu by měly být peněžní prostředky přepočtené na 1 obyvatele ve všech obcích ideálně stejné. Výjimkou jsou příjmy obcí s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností, kde obce vykonávají správu pro větší správní obvod, než je obvod obce. Z tohoto důvodu by ve zmíněných obcích měl být příjem na tuto položku mírně vyšší při přepočtu na 1 obyvatele než v obcích se základní působností. Ve sledovaných skupinách nebyly nalezeny významné rozdíly způsobené rozdílnou velikostí skupinou obcí. Velikost příjmů na 1 obyvatele i vývojový trend je v obou skupinách ve sledovaném období obdobný.

Ostatní neinvestiční transfery ze SR

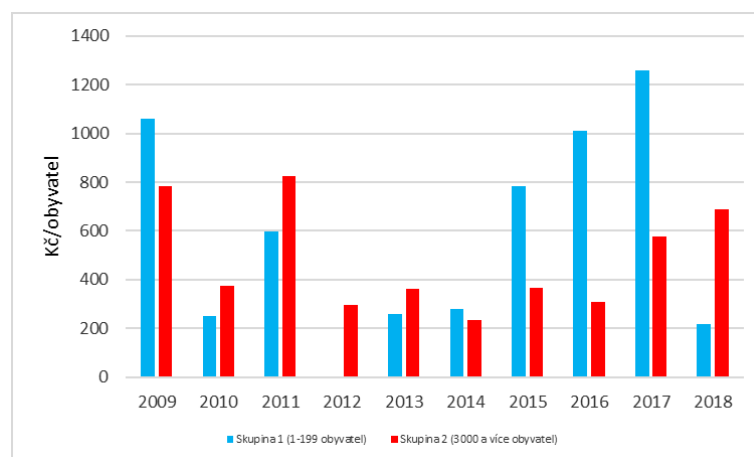
Na Obr. 28 je možné sledovat, že velikost ostatních neinvestičních transferů ze SR na 1 obyvatele je v obou sledovaných skupinách obdobná. Medián hodnot ve Skupině 1 (1-199 obyvatel) je v průměru 571,46 Kč na 1 obyvatele, ve Skupině 2 (3000 a více obyvatel) 481,75 Kč na 1 obyvatele. Pro Skupinu 2 je charakteristické, že většina hodnot se nachází ve velmi malém rozpětí, 1. kvartil se nachází na hodnotě 227,18 Kč a 3. kvartil je určen hodnotou 779,76 Kč. Dále je možné sledovat relativně

velké množství odlehlých hodnot, které dosahují až na 13346,61 Kč na obyvatele. Odlehlé hodnoty značně zvyšují průměr hodnot, který činí 1365,50 Kč na obyvatele. Ve Skupině 1 je možné pozorovat i přes vyšší medián hodnot nižší variační rozpětí. Toto je způsobeno menším množstvím a nižšími hodnotami odlehlých hodnot.

Obrázek 28: Rozložení ostatních neinvestičních transferů ze SR v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Obr. 29 charakterizuje vývoj mediánu ostatních neinvestičních transferů ze SR v jednotlivých skupinách v letech 2009-2018 na 1 obyvatele. Je možné sledovat, že v jednotlivých letech je výše mediánu v hodnocených skupinách velmi odlišná, a také se liší poměr mezi skupinami navzájem. V letech 2009, 2014, 2015, 2016 a 2017 byly příjmy na jednoho obyvatele vyšší ve Skupině 1, v dalších letech byl přepočet vyšší u Skupiny 2. Je zřejmé, že v jednotlivých letech jsou příjmy velmi rozdílné, není možné u sledovaných skupin charakterizovat jednoznačný vývojový trend. Toto je způsobeno faktem, že v rámci položky nejsou získávány peněžní prostředky z jednoho zdroje, ale obce získávají v rámci ostatních neinvestičních transferů ze SR prostředky z ministerstev na různé aktivity. Nejvýznamnějším ministerstvem, ze kterého obce získávají peněžní prostředky v rámci položky je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Obrázek 29: Vývoj mediánu ostatních neinvestičních transferů ze SR v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

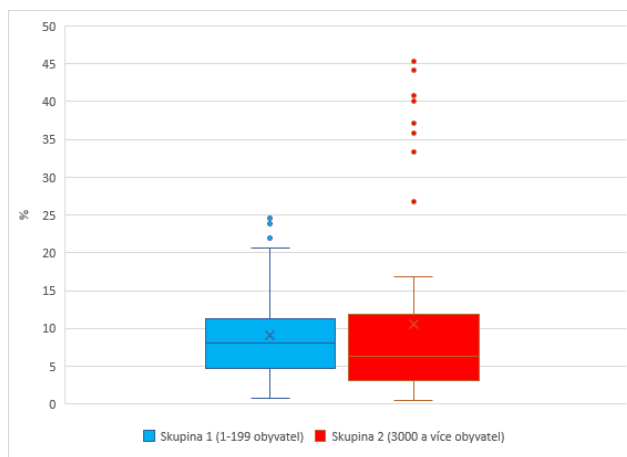
Ostatní neinvestiční transfery ze SR jsou peněžní prostředky, které obce získávají od orgánů státní správy (například ministerstev), a transfery přijímané od úřadů práce v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Vzhledem k různorodosti příjmů této položky je velmi těžké predikovat výši příjmů získaných na 1 obyvatele a určitý vývojový trend. Velmi významnou součástí jsou příspěvky od Ministerstva práce a sociálních věcí na aktivní politiku zaměstnanosti pro okresní úřady a obce. Pro tuto součást příjmů je zřejmé, že vyšší objem peněžních prostředků budou získávat obce s vyšším počtem obyvatel, Skupina 2, z důvodu vyššího počtu zaměstnavatelů a díky tomu i vyššímu počtu aktivit v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Vzhledem ale k dalším získávaným prostředkům v rámci příjmové položky předpokládaný trend mizí. Na Obr. 29 je zřejmé, že neexistuje vzájemná závislost v čase a není ani možné charakterizovat vzájemný vztah mezi sledovanými skupinami⁶⁴.

Procentuální objem sledovaných příjmových položek k celkovým příjmům

Na Obr. 30 je možné pozorovat rozložení procentuálního objemu sledovaných příjmových položek k celkovým příjmům v letech 2009-2018. Z grafu vyplývá,

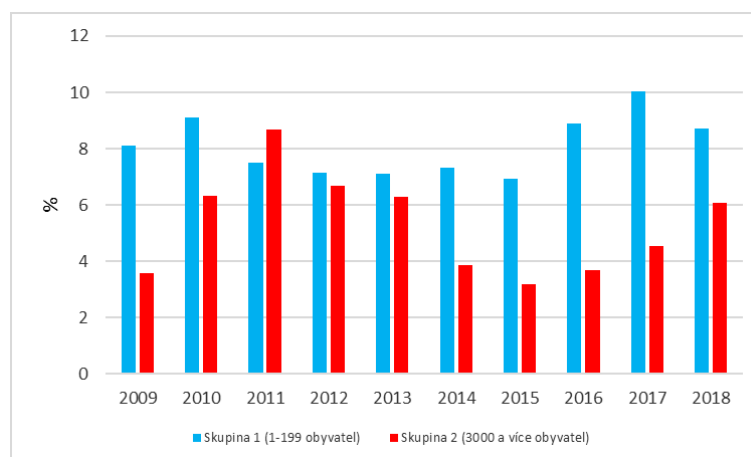
⁶⁴ Odborné semináře pro obce, Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR, dostupné online z: <https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14344>

že v průměru zaujímají sledované položky obdobnou poměrnou část celkových příjmů obecních rozpočtů, 8,04 % ve Skupině 1 (1-199 obyvatel), respektive 10,50 % ve Skupině 2 (3000 a více obyvatel). Z hlediska poměru k celkovým příjmům tvoří vybrané položky pouze malou část celkových příjmů, což je pochopitelné, vzhledem k faktu, že většinu celkových příjmů tvoří daňové příjmy. Pro Skupinu 2 je charakteristické velké množství odlehlých hodnot, což také zvyšuje celkový průměr hodnot, vzhledem k faktu, že medián hodnot je znatelně nižší, 6,29 %.

Obrázek 30: Rozložení procentuálního objemu sledovaných příjmových položek k celkovým příjmům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Vývoj mediánu procentuálního objemu sledovaných příjmových položek vzhledem k celkovým příjmům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018 vyjadřuje Obr. 31. Ve všech letech sledovaného období s výjimkou roku 2011 tvořily sledované položky vyšší část celkových příjmů ve Skupině 1, přičemž v jednotlivých letech podíl sledovaných položek na celkových příjmech postupně klesal a rostl bez jednoznačného trendu. V obou sledovaných skupinách je možné sledovat, že vývoj křivky mediánu procentuálního objemu sledovaných příjmových položek vzhledem k celkovým příjmům je obdobný s vývojem mediánu neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu.

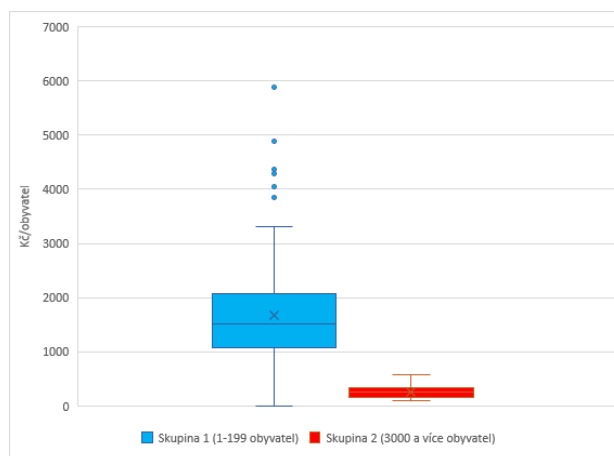
Obrázek 31: Vývoj mediánu procentuálního objemu sledovaných příjmových položek vzhledem k celkovým příjmům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Pro obě skupiny je charakteristické, že sledované položky tvoří pouze malou část celkových příjmů, celkově nepřevyšují 10 % celkových příjmů. V některých letech dokonce ve Skupině 2 nedosahovaly ani 4 % celkových příjmů. Na vývoj mediánu procentuálního objemu sledovaných položek kromě vývoje vlastních sledovaných položek podílí má vliv také celková výše obecních příjmů v jednotlivých letech a s ní související jednorázové výkyvy různých příjmových položek. Dá se předpokládat, že u větších obcí bude spektrum příjmů větší než v malých obcích, a také bude získávat například vyšší investiční transfery než obce s velmi malým počtem obyvatel. Z tohoto důvodu se dá očekávat, že sledované položky budou procentuálně tvořit větší část právě u obcí s malým počtem obyvatel, jako je tomu ve Skupině 1.

Odměny členů zastupitelstev obcí a krajů

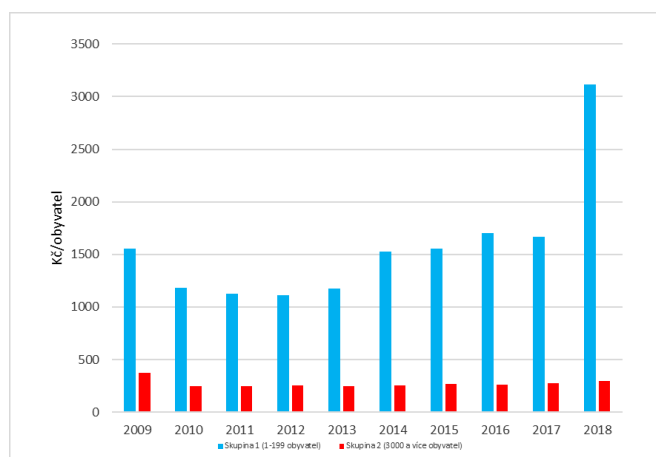
Na Obr. 32 je zobrazeno rozložení odměn členů zastupitelstev obcí a krajů ve sledovaných skupinách v letech 2009-2018. Na první pohled je zřejmý velký rozdíl mezi jednotlivými hodnocenými skupinami. Pro Skupinu 2 (3000 a více obyvatel) jsou charakteristické výrazně nižší výdaje na danou položku při přepočtu na 1 obyvatele. V průměru zde bylo vyplaceno 259,09 Kč na 1 obyvatele a pro tuto skupinu je také charakteristický velmi malý rozptyl jednotlivých hodnot výdajů za celé sledované období, variační rozpětí činí 484,32 Kč. Naproti tomu ve Skupině 1 (1-199 obyvatel) jsou zřejmé řádově vyšší hodnoty výdajů na 1 obyvatele, v průměru 1679,27 Kč,

přičemž je zde možné sledovat velký rozptyl hodnot včetně řady odlehlých hodnot. Variační rozpětí Skupiny 1 je 5882,35 Kč, což je zároveň také maximální částka vyplacená na 1 obyvatele na sledovanou položku.

Obrázek 32: Rozložení odměn členů zastupitelstev obcí a krajů v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Vývoj mediánu odměn členů zastupitelstev obcí a krajů na 1 obyvatele ve sledovaném období charakterizuje Obr. 33. Pro Skupinu 2 jsou charakteristické velmi vyrovnané výdaje na tuto položku celkově, což charakterizuje Obr. 32. Z hlediska časového vývoje je také možnost sledovat konstantní vývoj výdajů bez výraznějších výkyvů. V průměru došlo mezi jednotlivými lety ke změnám velikosti výdajů, o -1,66 %. Mírně rozdílný vývoj je pozorovatelný ve Skupině 1. Zde jsou celkové výdaje přepočtené na 1 obyvatele výrazně vyšší ve všech letech sledovaného období a také je zde charakteristický postupný pokles a nárůst výdajů, který koresponduje s vývojem vzhledem k rokům konání voleb do zastupitelstva obcí. V roce 2010 je zde možné sledovat výraznější pokles oproti předchozímu roku, naopak v letech 2014 a 2018 je patrný významnější nárůst oproti roku předešlému. V následujících letech jsou poté výdaje obdobné s menšími výkyvy oběma směry v jednotlivých letech.

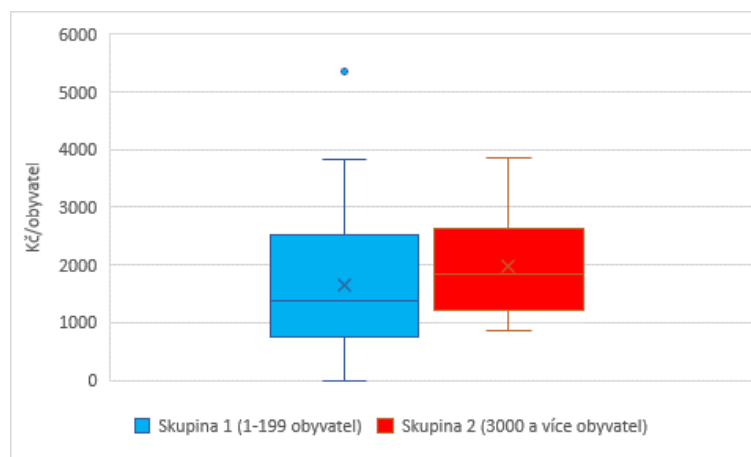
Obrázek 33: Vývoj mediánu odměn členů zastupitelstev obcí a krajů v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

V ČR je přesně dané rozmezí počtu zastupitelů v jednotlivých obcích dle počtu obyvatel. Ve Skupině 1 jsou obce, které mají méně než 200 obyvatel, což znamená, že zmíněné obce mají 5-15 zastupitelů. Skupina 2 obsahuje obce s 3000 a více obyvateli, pro tuto skupinu jsou dvě velikostní skupiny dle počtu obyvatel, 11-25 zastupitelů u obcí do 10000 obyvatel, a 15-35 zastupitelů o obcích s vyšším počtem obyvatel. Ze zmíněných počtů zastupitelů v obcích dle počtu obyvatel je zřejmé, že nárůst počtu zastupitelů není srovnatelný s nárůstem počtu obyvatel v obcích. Z tohoto důvodu je zřejmé, že by výdaje na odměny členů zastupitelstva obcí a krajů přepočtené na 1 obyvatele měly klesat s rostoucím počtem obyvatel v obcích. Na Obr. 33 je možné sledovat, že zmíněný předpoklad je viditelný i v reálném prostředí a ve Skupině 2 jsou výdaje na danou položku násobně nižší oproti Skupině 1.

Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech

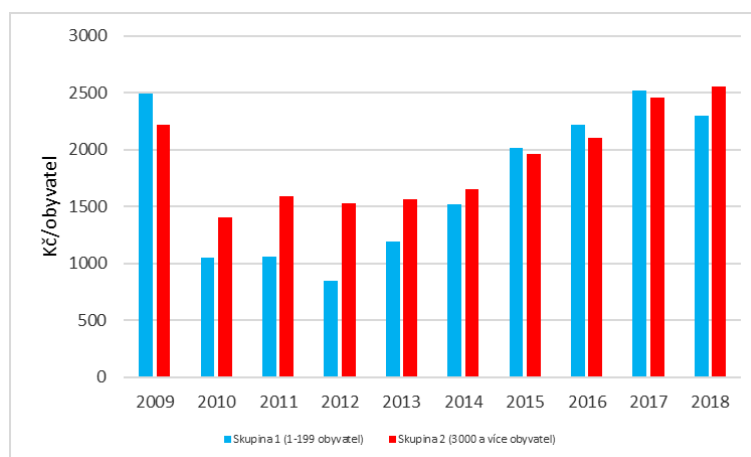
Rozložení platů zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců ve služebním poměru v letech 2009-2018 je možné sledovat na Obr. 34. Z rozložení je zřejmé, že v obou skupinách jsou vynaloženy obdobné výdaje na tuto položku v přepočtu na 1 obyvatele. Pro Skupinu 1 (1-199 obyvatel) je charakteristický mírně nižší medián i průměr výdajů, na druhou stranu jsou výdaje více různorodé, což charakterizuje vyšší variační rozpětí, které ve Skupině 1 činí 5357,14 Kč

na 1 obyvatele. Medián hodnot v této skupině činí v průměru 1721,94 Kč na 1 obyvatele. Naproti tomu Skupina 2 (3000 a více obyvatel) má výdaje rozložené s nižším variačním rozpětím, 2978,97 Kč na 1 obyvatele. Medián výdajů činí ve Skupině 2 v průměru 1859,89 Kč na 1 obyvatele, což je způsobeno menším rozptýlením hodnot směrem k 0 Kč jako ve Skupině 1.

Obrázek 34: Rozložení platů zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Obr. 35 charakterizuje vývoj mediánu platů zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech v letech 2009-2018. V obou sledovaných skupinách je možné sledovat velmi obdobný trend, který se pouze mírně liší výší výdajů na 1 obyvatele. Vysoké výdaje na sledovanou položku na 1 obyvatele vydaly obce v roce 2009, po kterém nadešel velmi výrazný pokles, meziročně o 57,87 % ve Skupině 1, respektive 36,61 % ve Skupině 2. Od roku 2010 dochází k postupnému nárůstu výdajů, s výjimkou roku 2012, kdy došlo k mírnému poklesu výdajů v obou sledovaných skupinách. Ve většině z hodnocených let jsou výdaje na obyvatele v jednotlivých skupinách velmi obdobné, případně jsou výdaje Skupiny 2 vyšší. Jediným výraznějším rozdílem jsou výdaje v roce 2009, zde jsou jako v jediném ze sledovaných let výdaje Skupiny 1 významněji vyšší než ve Skupině 2.

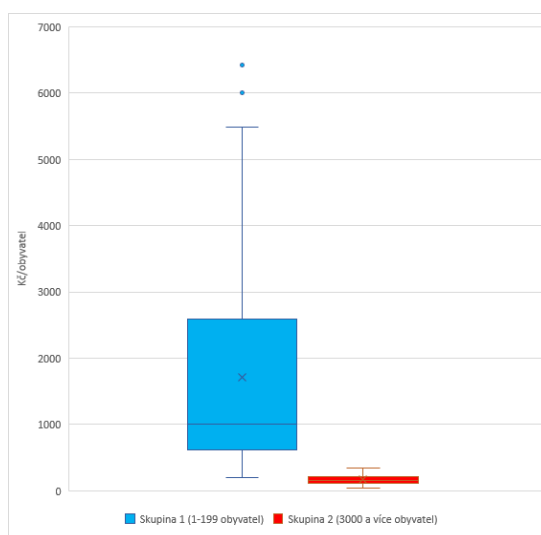
Obrázek 35: Vývoj mediánu platů zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

V jednotlivých obcích narůstá počet zaměstnanců v pracovním poměru v závislosti na růstu počtu obyvatel v obci. Je to z důvodu nutnosti obstarat agendu pro větší množství obyvatel, a u obcí s pověřeným obecním úřadem nebo obcí s rozšířenou působností je nutné obstarat činnost pro celý správní obvod obce. Z tohoto důvodu je vhodné předpokládat, že nárůst výdajů na zaměstnance obce v pracovním poměru ve větších obcích bude proporcionálně na 1 obyvatele obdobný jako v obcích s menším počtem obyvatel. Dle rozložení výdajů na Obr. 34 a z vývoje výdajů v jednotlivých letech je možné sledovat, že vývoj je v obou skupinách obdobný a výše výdajů je pouze mírně vyšší ve Skupině 2, ale obecně lze potvrdit předpoklad, že velikost výdajů na platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech se výrazně neliší ve sledovaných skupinách.

Ostatní osobní výdaje

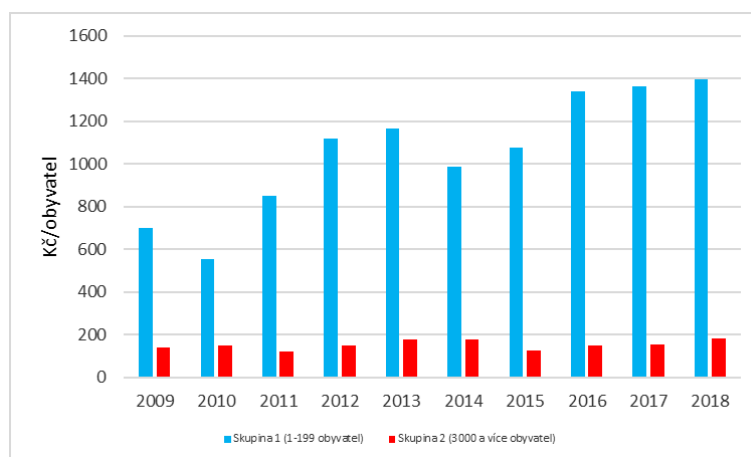
Rozložení ostatních osobních výdajů vyjadřuje Obr. 36. Dle velikosti výdajů přepočtených na 1 obyvatele je zcela zřejmé, že výdaje ve Skupině 1 (1-199 obyvatel) mnohonásobně převyšují hodnoty Skupiny 2 (3000 a více obyvatel). Ve Skupině 1 se průměrná hodnota výdajů nachází na úrovni 1705,96 Kč na 1 obyvatele. Je zde možné sledovat celkově vysoké rozpětí hodnot se dvěma odlehlými hodnotami, které také celkově zvyšují variační rozpětí na úroveň 6225,85 Kč na 1 obyvatele. Oproti tomu ve

Skupině 2 jsou výdaje rozloženy ve velmi malém rozpětí hodnot, medián výdajů se nachází na úrovni 152,33 Kč na 1 obyvatele, což je nižší hodnota, než nejnižší hodnota výdajů ve Skupině 1. Celkové variační rozpětí ve Skupině 2 je 306,82 Kč na 1 obyvatele, což je dvacetkrát nižší hodnota než ve Skupině 1. Ze zmíněných hodnot je významný rozdíl mezi jednotlivými sledovanými skupinami zřejmý.

Obrázek 36: Rozložení ostatních osobních výdajů v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Na Obr. 37 je možné sledovat vývoj ostatních osobních výdajů v jednotlivých skupinách ve sledovaném období. Ve Skupině 1 je možné sledovat téměř konstantní nárůst výdajů s výjimkou dvou let, kdy došlo k poklesu výdajů na tuto položku rozpočtu. Zmíněné poklesy proběhly v letech 2010 a 2014, tedy v letech konání voleb do zastupitelstva obcí. Ve Skupině 2 není možné sledovat stejný vývojový trend jako ve Skupině 1. Zde medián výdajů na ostatní osobní výdaje v čase narůstal, maxima dosáhl v roce konání voleb do zastupitelstva obcí a v následujícím roce je možné sledovat pokles výdajů. V následujících letech příjmy opět narůstaly a situace se cyklicky opakovala.

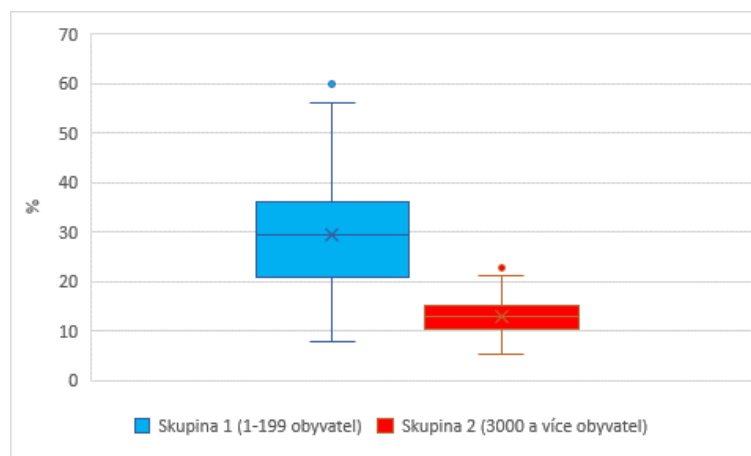
Obrázek 37: Vývoj mediánu ostatních osobních výdajů v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Mezi ostatní osobní výdaje se řadí především výdaje na odměny za práci podle dohod o pracích uzavíraných podle zákoníku práce mimo pracovní poměr, odměny členům výborů a komisí obcí s výjimkou odměn členů zastupitelstva, odměny z veřejných a užších soutěží a veřejných příslibů a odměny za práci mimo zákoník práce, služební zákon a další právní předpisy. Dle charakteru výdajů by se dalo předpokládat, že obce s menším počtem obyvatel a tím pádem menším počtem zaměstnanců obce budou využívat více dohod mimo pracovní poměr, případně vynakládat také vyšší prostředky na odměny členů výborů a komisí na 1 obyvatele. Na druhou stranu ve větších obcích je možné předpokládat vyšší výdaje na odměny z veřejných a užších soutěží a veřejných příslibů. Z výše uvedených důvodů bych předpokládala obdobnou výši výdajů, případně mírně vyšší výdaje na 1 obyvatele ve Skupině 1. Z Obr. 36 je ale zřejmé, že výdaje na ostatní osobní výdaje Skupiny 1 několikanásobně převyšují výdaje Skupiny 2.

Procentuální objem sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům

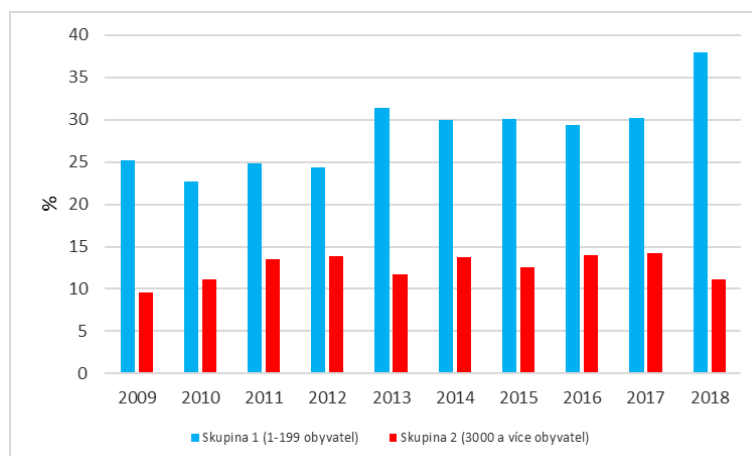
Na Obr. 38 je možné sledovat rozložení procentuálního objemu sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům ve sledovaném období, dle kterého je zřejmé, že ve Skupině 1 (1-199 obyvatel) tvoří sledované výdajové položky mnohem větší část celkových výdajů oproti Skupině 2 (3000 a více obyvatel). Ve Skupině 1 tvoří v průměru 29,35 %, kdežto ve Skupině 2 pouze 12,72 %. Pro obě sledované skupiny je

charakteristické rovnoměrné rozložení jednotlivých hodnot v průběhu celého variačního rozpětí, průměr téměř odpovídá mediánu hodnot, a také mají obě skupiny pouze jednu odlehlou hodnotu. Ve Skupině 1 je ale možné sledovat celkově velké rozpětí jednotlivých hodnot, variační rozpětí zde činí 51,91 %.

Obrázek 38: Rozložení procentuálního objemu sledovaných výdajových položek k celkovým výdajům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Vývoj mediánu procentuálního objemu sledovaných výdajových položek vzhledem k celkovým výdajům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018 v Kč na 1 obyvatele vyjadřuje Obr. 39. Ve všech letech sledovaného období tvoří hodnocené výdajové položky větší procentuální část celkových výdajů ve Skupině 1. V této skupině je také možné vidět, že ve sledovaném období dochází k postupnému nárůstu významnosti sledovaných výdajových položek vzhledem k celkovým výdajům. V letech 2009-2012 tvoří obdobnou procentuální část celkových výdajů, v roce 2013 došlo k významnějšímu nárůstu podílu sledovaných položek k celku, a od tohoto roku se opět vyvíjí poměr k celkovým výdajům stabilně. Druhý významnější nárůst poměru výdajových položek k celkovým výdajům proběhl v roce 2018. Z tohoto plyne, že s postupem jednotlivých let narůstá význam hodnocených položek vzhledem k celkovým výdajům ve Skupině 1. Ve Skupině 2 zmíněný vývojový trend sledovat nelze. V jednotlivých letech sice dochází k menším nepravidelným výkyvům, ale celkově je možné vidět, že medián hodnot se pohybuje ve velmi malém rozpětí mezi 9,55 % v roce 2009, a 14,18 % v roce 2017.

Obrázek 39: Vývoj mediánu procentuálního objemu sledovaných výdajových položek vzhledem k celkovým výdajům v hodnocených skupinách v letech 2009-2018

Z Obr. 38 a 39 je zřejmé, že ve Skupině 1 tvoří sledované výdajové položky mnohem významnější část celkových výdajů oproti Skupině 2. Tato skutečnost má podle mého názoru dvě související příčiny. Zaprvé se jedná o výdajové položky určené na platy a podobné související výdaje, kdy je ve všech obcích nutné zajistit správu obce, fungování úřadu a další související činnosti, což vzhledem k celku více zatíží malé obce. Druhým důvodem je také to, že ve velkých obcích dochází častěji k různým investičním i neinvestičním nákupům, celkové výdaje jsou tvořeny rozmanitějším portfoliem jednotlivých výdajů, které jsou celkově i ve vysokých hodnotách oproti výdajům na platy a podobné související výdaje, a tím pádem sledované položky zde tvoří menší část celkových výdajů oproti malým obcím.

4 Zhodnocení výsledků, návrhy a doporučení

V předchozí kapitole byly hodnoceny předem vybrané příjmové a výdajové položky obecních rozpočtů obcí okresu Šumperk. V první části byly obce v rámci jednotlivých skupin a následně v druhé části byly hodnoceny jednotlivé skupiny jako celky. V následující kapitole jsou shrnuty závěry vybraných příjmů a výdajů a jsou doplněny o vlastní stanoviska a případně návrhy.

Ve Skupině 1 (obce s 1-199 obyvateli) získaly obce vždy stejně velký absolutní objem peněžních prostředků v každém roce sledovaného období v rámci neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu. Je tedy zřejmé, že při přepočtu na 1 obyvatele příjem klesá s rostoucím počtem obyvatel. Kromě výkyvu směrem nahoru mezi roky 2009 a 2010 je velikost získaných finančních prostředků velmi obdobná. Další příjmovou položkou, jejíž vývoj byl hodnocen, jsou ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR. U tohoto příjmu není pozorovatelný žádný specifický vývojový trend, ani není zřejmá žádná závislost velikosti příjmů na počtu obyvatel v obcích. Příjmy v jednotlivých letech ve všech obcích rostou a klesají bez jakéhokoliv pozorovatelného trendu. Z výdajových položek tvoří nejmenší část ze sledovaných položek ostatní osobní výdaje. S výjimkou jednorázových výkyvů v jednotlivých letech dochází k nárůstu ostatních osobních výdajů v čase. Nejvyšší nárůst je charakteristický především pro obce s menším počtem obyvatel

Ve Skupině 2 (obce s 3000 a více obyvateli) tvoří neinvestiční přijaté transfery ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu velmi různorodou příjmovou položkou. Z hlediska velikosti přijatých transferů na 1 obyvatele se obce rozvrství do tří skupin, v rámci kterých je zřejmý obdobný vývoj. Rozvrstvení jednotlivých obcí proběhlo dle počtu obyvatel, příjmy na 1 obyvatele rostou s počtem obyvatel v obci. S výjimkou větších výkyvů je ale možné konstatovat, že příjmy jsou v jednotlivých letech v hodnocených obcích na 1 obyvatele téměř konstantní. Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR jsou příjmovou položkou, která je až na výjimky v letech 2009-2011, v celém hodnoceném období téměř konstantní. Je možné sledovat, že přijaté peněžní prostředky na 1 obyvatele jsou ve všech obcích sledované skupiny velmi obdobné. Stejně jako ve Skupině 1 tvoří ve Skupině 2 ostatní osobní výdaje nejmenší výdajovou položku. V jednotlivých letech sledovaného období je možné pozorovat značné jednorázové výkyvy bez jakéhokoliv charakteristického trendu. Z hlediska objemu

vyplacených peněžních prostředků v letech 2009-2018 je zřejmé, že velikost výdajů na 1 obyvatele s rostoucím počtem obyvatel v obci klesá.

Při porovnání hodnocených skupin obcí navzájem je možné sledovat, že rozložení neinvestičních přijatých transferů ze SR v rámci souhrnného dotačního vztahu je v obou skupinách obcí podobné a medián hodnot je téměř identický. Ve Skupině 2 (obce s 3000 a více obyvateli) je možné sledovat větší rozpětí mezi jednotlivými příjmy. Ostatní neinvestiční transfery ze SR tvoří velmi různorodou skupinu příjmů, zejména ve Skupině 1 (obce s 1-199 obyvateli). V obou skupinách je možné sledovat velké množství odlehklých hodnot značící časté výkyvy. Velmi různorodý vývoj příjmů v jednotlivých letech v obou skupinách se odvíjí od faktu, že jsou získávány z více zdrojů a jsou také určeny na větší množství aktivit. Pro výdajovou položku ostatní osobní výdaje je charakteristické, že výdaje ve Skupině 1 výrazně převyšují výdaje Skupiny 2 při přepočtu na 1 obyvatele. Důvodem je účel použití výdajové položky. Ostatní osobní výdaje jsou používány na odměny za práci dle dohod mimo pracovní poměr, odměny členů komisí a výborů, odměny z veřejných soutěží a příslibů atd. V obcích s malým počtem obyvatel jsou vynakládány vyšší výdaje na 1 obyvatele na odměny členů komisí a výborů, a také zde budou častěji uzavírány dohody o práci z důvodu menšího počtu zaměstnanců obecního úřadu a nutnosti zajištění některých činností externě.

V následující části jsou blíže přiblíženy dle mého nejzajímavější hodnocené charakteristiky a ze získaných výsledků jsou vyvozeny závěry a případné doporučení pro každou položku zvlášť.

Procentuální poměr sledovaných příjmů k celkovým příjmům obecních rozpočtů

Ze získaných výsledků je zřejmé, že hodnocené příjmové položky tvoří velmi malou část celkových příjmů, v letech 2009-2018 nepřevyšují 10 % celkových příjmů obecních rozpočtů. Dotace a transfery jsou pro obce důležité, protože umožňují pokrýt výdaje obcí, ke kterým mají legislativní povinnost, například zajištění výkonu veřejné správy. Bez příjmů z rozpočtů ústřední úrovně by nebyly tyto výdaje prioritou a aktivity by nemusely být zabezpečované v požadované kvalitě. Na druhou stranu by měly být poskytovány v takové výši, aby motivovaly obce k vyšší efektivitě při jejich využívání a nedocházelo k plýtvání peněžních prostředků. Neměly by se také odvíjet přímo

od počtu obyvatel v dané obci, případně ve správním obvodu obce, ale od skutečných nákladů vynaložených na činnosti, které budou pravidelně hodnoceny, aby nedocházelo k jejich neúměrnému navyšování a ne hospodárnému využívání.

Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR

Z hlediska vývoje příjmů je ze sledovaných položek dle mého nejzajímavější položka neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy SR. Pro zmíněnou příjmovou položku je charakteristický cyklický vývojový trend, který se odvíjí od termínu voleb do zastupitelstev obcí. Příjmy v jednotlivých letech cyklicky narůstají do roku konání voleb do zastupitelstev, a v následujícím roce klesají v téměř všech případech na nulový příjem. V následujících letech se vývoj pravidelně opakuje. Zmíněná cyklicita se projevuje především ve Skupině 1 (obce s 1-199 obyvateli), ve Skupině 2 (obce s 3000 a více obyvateli) je tento charakteristický trend méně zřejmý, ale jsou zde zřejmé určité odchylky, převážně v počátečních letech sledovaného období. Při porovnání mezi skupinami navzájem je charakteristické, že při přepočtu na jednoho obyvatele získávají vyšší prostředky obce s menším počtem obyvatel. Je to z důvodu, že všechny obce musí zajistit průběh financovaných událostí (volby, SLDB), a ve velkých obcích je možné využít úspor z rozsahu, protože náklady na činnosti nerostou proporcionálně s nárůstem počtu obyvatel. Vzhledem k faktu, že zajištění zmíněných aktivit přímo nekoresponduje s počtem obyvatel v obcích, je vhodné, že obce nezískávají finanční prostředky dle počtu obyvatel a toto financování je dle mého nastaveno správně.

Odměny členů zastupitelstva obcí a krajů

Na straně výdajových položek je možné pozorovat zcela očekávané rozložení výdajů na odměny členů zastupitelstva obcí a krajů. Vzhledem k počtu zastupitelů v obcích, který je v určitém rozmezí dán legislativně dle počtu obyvatel, je zřejmé, že počet zastupitelů nenarůstá proporcionálně s nárůstem počtu obyvatel v obcích, a tím zcela logicky výdaj na tyto odměny více zatěžuje obce s menším počtem obyvatel. Vzhledem k faktu, že výše odměn je daná legislativně stejně jako počet zastupitelů, nemá obec jako taková žádné možnosti tyto výdaje ovlivnit, kromě stanovení konkrétního počtu členů zastupitelstva. Bylo velmi rizikové stanovit výši odměn

podle počtu zasedání nebo počtu řešených bodů na jednotlivých zasedání, protože by to mohlo vést k neúměrnému navýšení počtu zasedání a zneužívání systému. Naproti tomu proporcionální nárůst počtu zastupitelů s počtem obyvatel v obcích by vedl k velmi rozsáhlému zastupitelstvu, ve kterém by se jednotliví členové mezi sebou jen těžko na nějakých závěrech a stanoviscích dohodli. Aktuálně nastavený systém je asi jediný reálně proveditelný, je ale nutné, aby výdaje na odměny členů zastupitelstev byly kryty z prostředků státního rozpočtu, aby byly obce s malým počtem obyvatel neúměrně zatěžovány.

Platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech

Z hlediska vývoje v čase i rozložení jednotlivých hodnot v rámci hodnocených skupin je zajímavá také výdajová položka platy zaměstnanců v pracovním poměru vyjma zaměstnanců na služebních místech. Zcela logicky vzhledem k vývoji ekonomiky se jedná o výdajovou položku, která v letech 2009-2018 v podstatě konstantně narůstá. Při porovnání obou hodnocených skupin obcí mezi sebou je dle získaných údajů zřejmé, že v obou skupinách jsou vynakládány téměř identické výdaje při přepočtu na jednoho obyvatele. Dle mého je to očekávaný výsledek, protože zaměstnanci v pracovním poměru vykonávají především veřejnou správu pro všechny obyvatele obce, přičemž některé úkony vykonávají pouze vybrané obce pro celý správní obvod obce. Určitě by se daly předpokládat úspory z rozsahu, které by se mohly objevit ve skupině s vyšším počtem obyvatel (Skupina 2), na druhou stranu mohou být tyto úspory vyrušeny právě vyššími náklady na činnosti vykonávané pro celý správní obvod. V praxi je nezbytné, aby náklady na zajištění veřejné správy byly financovány z veřejných rozpočtů, a pro zajištění adekvátní kvality ve všech obcích ČR, z rozpočtů ústřední úrovně. Toto nastavení ale skrývá riziko zaměstnávání vysokého počtu zaměstnanců a tím i snižování efektivity. Také nastavení výše platů dle platových tabulek může vést ke snižování efektivity, protože neodráží schopnosti a pracovní výkon jednotlivých zaměstnanců. Dle mého by bylo vhodné zkombinovat nastavený systém s možností přesunu v rámci jednotlivých tříd nebo stupňů dle individuálních schopností. To by mohlo vést ke zvýšení efektivity a snížení nákladů především ve velkých obcích, kde se jednotliví zaměstnanci specializují na určité úkony a nemusí zajistit celou agendu obecního úřadu v jednom nebo jen velmi malém počtu zaměstnanců.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení vybraných příjmových a výdajových položek obecních rozpočtů. V diplomové práci byly hodnoceny příjmy a výdaje obcí okresu Šumperk, kterých je celkem 78, a pro účely práce byly rozděleny do devíti skupin dle počtu obyvatel. Prioritou pro skupiny obcí byl obdobný počet obcí v každé skupině, aby bylo možné skupiny porovnat mezi sebou. Z důvodu velkého rozsahu získaných dat byly vybrány dvě velikostní skupiny obcí, obce s 1-199 obyvateli a obce s 3000 a více obyvateli, které byly v diplomové práci hodnoceny. Veškeré údaje byly sledovány v období let 2009-2018.

Před samotným zpracováním praktické části diplomové práce byla zpracována teoretická východiska k dané problematice. Teoretická část obsahuje dvě části, v první byly definovány základní pojmy týkající se obce, její působnosti a popis jednotlivých orgánů obce. Ve druhé části teorie byl blíže popsán rozpočet obce, rozpočtová skladba a jednotlivé příjmy a výdaje obecních rozpočtů

V praktické části diplomové práce byla nejprve sesbírána data z portálu Monitor Ministerstva financí ČR a po přepočítání na 1 obyvatele byla hodnocena nejdříve v rámci každé skupiny zvlášť, a následně byly skupiny porovnány mezi sebou. Díky veřejné dostupnosti všech potřebných dat bylo možné zhodnotit všechny požadované charakteristiky a tím dosáhnout cíle diplomové práce. Pouze z důvodu velkého rozsahu získaných dat nebylo možné zhodnotit a následně porovnat všechny obce okresu Šumperk, ale byly vybrány pouze dvě skupiny obcí. Pro porovnání a případně upřesnění získaných výsledků by bylo určitě zajímavé zhodnotit a porovnat zbývající skupiny obcí.

Ze získaných výsledků je patrné, že téměř ve všech hodnocených položkách jsou určité charakteristické trendy, buď ve vývoji položky jako takové, případně se projevila jasná závislost velikosti příjmů/výdajů na počtu obyvatel v obcích. Vývojovým trendům se vymykají pouze dvě hodnocené položky-ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR a ostatní osobní výdaje. Je to z důvodu, že se jedná o položky, které neobsahují pouze jeden specifický příjem/výdaj, ale jedná se o souhrn příjmů/výdajů, které se v jednotlivých obcích mírně odlišují během jednotlivých let v každé obci, a rozdílnosti jsou i mezi obcemi samotnými. Většina získaných výsledků potvrdila a upřesnila počáteční předpoklady a z tohoto důvodu jsou jako závěry

vyvozeny spíše určité alternativní možnosti financování různých příjmů a výdajů než konkrétní doporučení pro nějaké výraznější změny oproti stávajícímu stavu.

Pro obce je nezbytné získávat dotace a transfery ze SR z důvodů zajištění veřejné správy v obcích. Financování z ústřední úrovně umožní kontrolu poskytování veřejných služeb, a tím také úroveň a kvalitu srovnatelnou ve všech obcích ČR. Na druhou stranu nedostatečná kontrola vynakládaných peněžních prostředků může vést k neefektivitě vynakládání peněžních prostředků a tím pádem zbytečnému zvyšování nákladů. Z hlediska zajištění kvality a efektivity je žádoucí, aby získané peněžní prostředky byly získávány na co nejnížší úrovni umožňující zajištění kvalitních služeb a probíhala zde důsledná kontrola nakládání s peněžními prostředky, ale také kvality poskytovaných služeb financovaných z prostředků ústřední úrovně.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

HORIZINKOVÁ E. a V. NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vyd. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9

MAATYOVÁ A., F. OCHRANA a J. PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 208 s. ISBN 978-80-247-5561-8

PAVLÁSEK V. a P. HEJDUKOVÁ. *Veřejné finance a daně v České republice*. 1. vyd. Plzeň: Nav, 2010, 215 s. ISBN 978-80-7211-360-6

PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy, teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s., ISBN 978-80-7357-614-1

PEKOVÁ J. *Veřejné finance, teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, 644 s. ISBN 978-80-7357-698

PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

SEDMIHRADSKÁ, L. *Rozpočtový proces obcí*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s., ISBN 978-80-7478-967-0

STIGLITZ, Joseph E. and Jay K. ROSENGRAD. *Economics of the Public Sector*. New York: W. W. Norton & Company, 2015, 923 p. ISBN 978-0-393-93709-1

TOMANCOVÁ, J., J. OBROVSKÝ a A. BRTOUN. *Veřejná správa a finance*. 1. vyd. Boskovice. Albert, 2009, 164 s. ISBN 978-80-7326-162-7

Elektronické dokumenty a ostatní

Český statistický úřad, Počet obyvatel v obcích, dostupné online z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-see2a5tx8j>

Český statistický úřad, Vývoj počtu obyvatel v obcích, dostupné online z: https://www.czso.cz/documents/11276/17839750/7100_stav.pdf/6e0f7da7-9977-4582-bf06-7d5022bbb50c?version=1.10

Monitor Ministerstva financí ČR, Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje územní samosprávy, dostupný online z: <https://monitor.statnipokladna.cz/uzemni-samosprava/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=t&obdobi=2002>

Odborné semináře pro obce, Neinvestiční přijaté transfery, dostupné online z:
<https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14337>

Odborné semináře pro obce, Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze SR, dostupné online z: <https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14344>

Odborné semináře pro obce, Ostatní osobní výdaje, dostupné online z:
<https://ucetniportal.cz/wiki/html?item=14400>

Vyhláška Ministerstva financí č. 323 ze dne 2.července 2002 o rozpočtové skladbě, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 118. Dostupný online z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-323>

Zákon č. 565 ze dne 13.prosince 1990 o místních poplatcích, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 92. Dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-565>

Zákon č. 128 ze dne 12.dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38. Dostupný online z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 243 ze dne 29.června 2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupný online z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>

Zákon č. 250 ze dne 7.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupný online z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
SLDB	sčítání lidu, domů a bytů
SR	státní rozpočet

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 13.5.2020

Fabiánková

PharmDr. Barbora Fabiánková

Seznam příloh

Příloha 1: Druhové rozdělení příjmů obecních rozpočtů⁶⁵

Vlastní příjmy	Kapitálové		Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku
			Příjmy z prodeje dlouhodobého finančního majetku
	Běžné	Daňové	Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů
			Daně ze zboží a služeb v tuzemsku
			Daně a poplatky z vybraných činností a služeb
			Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí
			Majetkové daně
			Pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění
			Ostatní daňové příjmy
		Nedaňové	Příjmy z vlastní činnosti, odvody zřízených organizací
			Přijaté sankční platby a vratky transferů
			Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní příjmy
			Přijaté splátky půjčených prostředků
			Příjmy sdílené s nadnárodním orgánem
Přijaté dotace	Běžné	Od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	
		Od veřejných rozpočtů územní úrovně	
		Převody z vlastních fondů	
		Ze zahraničí	
	Kapitálové	Od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	

⁶⁵ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0

		Od veřejných rozpočtů územní úrovně
		Ze zahraničí
		Převody ze státních finančních aktiv